ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партеи Нохч-ГІалгІайн обкома, Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 15 (4183). ЕРА, 3 февраль, 1966 шу. Мах 2 кеп.

ЛЕКЦИОННИ ПРОПАГАНДА — ЛАКХАЧА БОАРАМ ТІА

Парте бакъ дош наха юкъе доаржадеш, Іилманна, техникана карагІдаьннараш, иштта кхы тайп-тайпара знанеш къахьегамхошта юкъе йоаржаеш, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара уж оарцагІбоахаш ерригa шоай говзал, хьанкъал оарцагІдаьккха къахьегаш Іалаьмате дукха лектораш ба вай республике. Уж ба Іилмахой, хьехархой, инженераш, юртбоахама специалисташ, лоьраш, производстве хьалха латтараш. «Знание» яхача общества республикански организацена хІанз чувоагІа ялх эзар совгІа специалист. Цар дакъа лоац лекционни пропаганда тайп-тайпарча формашка — лекцеш ешача, теоретически конференцешка, диспуташка, цІагІарча лекторешка, иштта кхычахьа а.

Республика промышленни предприятешка, юрташка, дешара заведенешка хІанз болх беш я общества 365 юкхьанцара организаци. Республикански организаце правлене вІашагІъелла я 19 Іилман - методически совети секции. Цар лектораштa цахаддаш новкъостал лоаттаду, хІаьта лекторски кадраш кийч а ю.

Укх тІеххьарча хана дикка къахьийгад республикански организаце лекционни пропаганда тоаяра. Цу гІулакха вІашагІйийхкай республикански курсаш, семинараш, консультацеш, хІаьта районашкарча организацешка дІакхахьийтай увттаяь керттерча темаех йола лекцеш.

Ала деза дуккхача моттигашка лекционни пропаганда болх дикка тоабеннилга. Лакхбеннаб ешача лекцей идейнии Іилмави чулоацам, чІоагІбеннаб цар вахарцара бувзам, шерра дІайовзийт КПСС ЦК мартовски сентябрьски Пленумий решенеш.

Укх тІеххьарча хана дукха болх баьб «Знание» яхача общества Грознерча Заводской районни организаце КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш района къахьегамхошта юкъе йоаржаеш. Дуккхача лекторашей докладчикашей дакъа а лоацаш укхаза чакхдаьхад лекционни денош. Дукха беседаш яьй предприятеи гІишлоний, транспортни кий коллективашта юкъе. Духхьал цхьан химкомбинате 100 совгІа лекци йийшай КПСС ЦК сентябрьски Пленума материалех.

Йоккха терко ю цига къахьегамхой бахача моттигашка дІа а ухаш, царна Пленума решенеш йовзийтара а. Ешаш йола лекцеш кІоаргга чулоацам болаш, моттигерча вахарца бувзам болаш хул.

Хьокхаме вІаштІехьбаьккхаб ший болх Шелковской районерча Каргалинская яхача станицерча общества юкхьанцарча организаце. Тайп-тайпара специалисташ ба организаце лектораш болаш. ДІададахача шера тайп-тайпарча темаех цар йийшай 320 лекци. Цига чІоагІа терко ю лекцей чулоацам лакхбара. Оттаяь тематика, керда язъяь лекцеш гул а бале ювц берригача лектораша, хІаьта уж тоаяра хьакъехьа дуккха предложенеш а тел.

Дика латт цига юртбоахама знанештеи дикагІбарий опыттаи пропаганда яра болх а. Лектораша хьинаре дакъа лоац «Механизатора ди», «Жа Іуна ди», цу тайппара йола кхы мероприятеш а чакхйоахача.

Лекционни пропаганда дика вІаштІехьъяьккхай Сунженски районерча Троицкая, Наурски районерча Калиновская яхача станицашка, иштта кхычахьа а. Республике дукха ба йоккха говзал йола лектораш. Укх тІеххьарча хана дукхагІа хиннаб лекторашаи - атеисташ, къаьстта юрташка. Лекционни болх дика лела моттигаш кхы а дукха я. Цхьабакъда, цхьайолча моттигашка эсала латт из гІулакх. Таханарча декхарашка хьежжа вІаштІехьъяьккхаяц лекционни пропаганда. Дуккхача моттигашка йоаггІача бесса терко яц цу балха. Ешаш йола лекцеш кІоарггa чулоацами моттигерча вахарца айхха бувзами болаш хилац. КІезига еш атеистически темаех йола лекцеш, хІаьта ешаш яраш а дукхагІча даькъе дына истори дувцаш мара хилац. Цунах тоъам бе йиш яц. Кхетамца гучадаха деза хІанзарча хьалашца дына хьехам дІатарбе гІертарий гІулакхаш.

Во лелаю лекционни пропаганда Советски района дуккхача юрташка. Цига геттара кІезига еш лекцеш, хІаьта царех а цхьаяраш гулбеннараштa дукха пайда луш хилац. Цу тайпара хьал да МалгІабика района цхьайолча моттигашка. Дына духьалара лекцеш кІезига еш Наьсарен района цхьайолча юрташка, къаьстта БатІал-хьажий тоабах лаьна.

Лекционни болх лаьгІбалар бахьан долаш дына тоабаша айдаьд шоай гІулакхаш Шаьла района Майр-Тупеи Бачи-Юртеи.

ДІахо а мегаргдац лекционни болх иштта мела лелабелга. Партийни организацеш, «Знание» яхача общества республикански организаце правлени декхарийла я массайолча моттиге лекционни пропаганда елга лерттІа вІаштІехьдаккха. Эггара хьалха теркам тІабахийта беза лекционни тематика хІанзарча хано дІадеххача тайпара хилийтара. Цахаддаш терко е еза уттаеча лекцей идейни чулоацам лакхбара. Иштта махулла шеръе еза лекцей тематика. Колхозашка, совхозашка дукхагІа еша еза юртбоахама дешаех йола лекцеш. Къаьстта теркам тІабахийта беза дикагІбарий опыт йоаржаяра.

Вай мехка Советий Іаьдал этта 50 шу дизараи В. И. Ленин ваь 100 шу дизараи советски халкъ кийчо еш долча хана лекционни пропаганда тІаерзаяь хила еза цу бехктокхамерча датай лоархІам кІоаргга дІабовзийтара а уж дездара лерттІа кийчо яра а. ДукхагІа, кІоаргга еша еза лекцеш марксистско - ленински философех, КПСС историех, вай халкъо хьабенача сийлахь - боккхача революционни наькъах.

ЧІоагІа лоархІаме гІулакх да дика лектораш кийчбелга. Уж хила беза дош довзаш, ладувгІарий теркам тІаоза ховш, кІоаргга знанеш йолаш. Нагахьа санна ешаш йола лекци ладувгІарий дегаш чу южаш еце цунах пайда баьннилга лархІа йиш яц. Цулухьа цахаддаш йоакхо е еза лекторий говзал, цар идейни убежденность лакхъяра.

Республикански организаце правлени декхарийла я лектораштa лаьрхІа дукхагІа семинараш, консультацеш вІашагІъехка. Тоабе беза методически советий болх. ХІанз республика къахьегамхой КПСС XXIII-ча съезда сийна шерра социалистически язь а йоаржаяь, чуйнна къахьегаш ба пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Шерра хьаллаьцаб металли материалаши кхоара бола москвичийи ленинградІийи болам. Уж дешаш шерра чулоацаш хила еза лекционни пропаганда.

Денгара денга тоабеш дІабахьа беза лекционни болх.

КПСС XXIII СЪЕЗДА СИЙНА

Укх тІеххьарча массехк шера балха тІа хьалха латташ хьайоагІа «Грозхимнефтестрой» треста СМУ-9 чуйоагІача № 4 йолча гІишлой участка коллектив. Укх шера а из моттиг дІа ца хеца лерхІ гІишлошъераша.

Сменаша, бригадаша ийца ца Іеш къаьст-къаьстача болхлоша тІаийцад хьадІа дола социалистически декхараш. Майда тІа кийчон балхаш дІадоладаьд. Яхка йолаяьй трубопровода хьалхара километраш. Январь бетта план ханал ши ди хьалха кхоачашъяьй участка коллективо.

—КарагІдаьнначох кхоачамбаь Іеш бац тха участкера гІишлошъераш,— йоах участка воккхагІволча прораба нов. Круглова. — КПСС XXIII-ча съезда сийна хьалхарча квартала план из хьаелла ди тІакхачалехьа кхоачашъе лерхІ коллективо. Смен...

Сурта тІа: канализацена турбаш хьахоржаш ба бригадир Кругляков Петр, цун бригада членаш нн. Кечуткин Николай, Мусаев Іабзул.

И. Плиева сурт.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР МИНИСТЕРСТВАШ ВІАШАГІЙОХКАРАХИ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЦХЬАЙОЛА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН УПРАВЛЕНЕ ОРГАНАШ ЭРГАЯХАРАХИ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

ЧІоагІйойла Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо яь представлени:

1. Ераш вІашагІйохкара хьакъехьа:

Нохч-ГІалгІай АССР моттигерча промышленноста Министерство;

Нохч-ГІалгІай АССР кхачан промышленноста Министерство;

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета гІишлоний промышленноста Управлени;

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета доагора промышленноста Управлени.

2. Ераш эргаяхара хьакъехьа:

Нохч-ГІалгІай АССР хий декха льтта леладарен хин боахамен Министерствах Нохч-ГІалгІай АССР мелиорацен хин боахамен Министерство ярах;

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советерча баха нах бытовой гІулакхашца Іалашбара Управленех Нохч-ГІалгІай АССР баха нах бытовой гІулакхашца Іалашбара Министерство ярах.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Н. ИГНАТОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. ОРЛОВ.

г. Москва, 1966 шера 31 январь.

* * *

1966 шера 1 февралерча Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаца **Забелин** Иван Николаевич Нохч-ГІалгІай АССР кхачан промышленноста министралла хьожаваьв **Дзортов** Сейдара Аьдал-Гири — моттигерча промышленноста министралла; **Мирчев** Федор Васильевич — торговле министралла; **Нашлинский** Наум Ильич — Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета гІишлоний материалий промышленноста Управлене начальникалла; **Асхабов** Асхьаба Нажмудин — Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета доагора промышленноста Управлене начальникалла; **Инаркаев** Инаркъий Техо — Нохч-ГІалгІай АССР баха нах бытови гІулакхашца Іалашбара министралла.

1966 шера 1 февралерча Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаца **Парсаданов** Григорий Сергеевич мукъавалийтав республика торговле министра декхарех, из кхыча балха тІа хьожаварца дувзаденна.

Советски правительства заявлени

31 январе США юхадоладаьд Вьетнама Демократически Республика территоре тІа оакхарий хьисапе бомбаш еттилга. Бомбаш йийттай Донг-Хой, Винь яхача городашта а, хІаьта иштта кхыча нах бахаш йолча пункташта а.

Къулбехьен Вьетнаме шеррача масштабегІа тІема операцеш йоаржаярца цхьана, Къилбаседен Вьетнама машаречa городаштеи юрташтеи тІа а ухаш американски авиаце довнаш делга юхадоладаро кхы а нонагІа кхохаду дунен халкъашта юкъера хьал.

Вьетнама Демократически Республика правительства, Вьетнамера тІом соцабе а гІерташ, укх іенношка кхы цІаькха а дІахьекхар Вьетнама маьшшара вьетнамски проблема къоастае кийча хилар. Январь чакхбоалаш ДРВ Президента Хо Ши Мина дунен дуккхача мехкий паччахьалкхенаштеи правительствашеи керте латтарашка послани яхьийтар; цу тІа дІакхайкадир, нагахьа санна США правительства боккъала а машар вІаштІехьбаккха безам бале, цо Вьетнама Демократически Республика правительства 4 пункта латтача позицена мукІарал де а деза, къоастам боллаш долча гІулакхашца из бакъде а деза, аьнна; цо, цхьаккхе а тайпара йола условеш а ца уттаеш, юххера а соцадаь дІадаккха деза бомбаш еттилгеи ДРВ духьала дола дерригa а кхыдола тІема гІулакхаш делгеи. Алхха цу тайпара мара вІаштІехьдаккха йиш яц вьетнамски дош политически къоастаделга.

Вьетнама Демократически Республика территорена тІа а ухаш американски авиацес довнаш делга цу паччахьалкхен керттерчо керда инициатива дІакхайкаьчул тІехьагІа ши ди даьлча юхадоладаро хьайоах боккъаллар аьлча Вьетнамера тІом сацийта США безам боацилга а, хІаьта цар «машара инициатива» яхар дунен общественность тувлаеи вьетнамски халкъа духьалара агресси дІахо шеръелга лаьрхІаи дола дипломатически ловзар хиннилга.

Мадарра аьлча, нагахьа санна, шоаш кхайкадеш махиллара, США машар хилийта гІерташ яларе, тІаккха бомбаш еттилга юхадоладар Вьетнамера гІулакх политически вІаштІехьдаккхара аьттув хулийта метод я? Вьетнама Демократически Республика позицех США правительства фуннагІа а лерхІар, аьнна цхьанна а хІаманца бехказа даха йиш яц дунен халкъашта юкъерча боккъон принципаш, адамий морала элементарни боарамаш телха а деш Іохьекхаду керда деш дола агрессе гІулакхаш.

Ший къама кортамукъале бахьанера вьетнамски халкъа къовсам ерригача прогрессивни адамлен дулхах-цІех дола гІулакх да. Іалаьмате боккхача лоархІаме хинна дІаотт къовсам лоаттабеча Вьетнама новкъостал дар духьа дерригача социалистически мехкаша, дунен дерригача империализмана духьаларча а прогрессивни а низаша шоаш та мамогта ду гІулакхаш вІашагІтохар. Ший интернациональни декхара тешаме йолча Советски Союзо дІахо йодача хана а хиланза даргдоаца новкъостали гІон лоаттадергда Вьетнама Демократически Республикана.

Вьетнамерча тІема, вьетнамски халкъа духьала деча кердача агрессивни гІулакхашта бехктокхаме дола США гІозараш гІалат ма дадда! Вьетнамски халкъа лоІам, ший даьхен паргІато, кортамукъале, цаІал лораеш хьаллоаттае лаьрхІа из хилар кІалдохьалургдац царга. Шеко хила йиш йолаш дац Вьетнамана духьалара американски агресси ийшанза ярг ца хилар; вьетнамски халкъо турпале лораду бакъ гІулакх котдаьнна дІаоттаргда.

ТАСС-а ХОАМ

«ЛУНА-9» — КОСМОСЕ

1966 шера 31 январе Советски Союзе урагІа хийцай «Луна-9» яха автоматически станци.

Станце тІа оттаяьй Іилма, телеметрически, кхыйола бустамаш ду аппаратура, из болх бе йолалу урагІъяхара программага хьежжа автоматически а, хІаьта иштта лаьттара телача командах а.

Станце урагІа йодаш бу никъ зувш я лаьрххІа йола бустамаш ду комплекс.

Даь бустамаш цхьалхадоахаш юкхьанца хьахиннараша хьахьокх станци расчетни йолчоа гаргайолча траекторегІа Бетта оагІонгахьа урагІйодаш хилар. Станце борта тІарча ерригача аппаратура лерттІа болх бу.

Координационно - вычислительни центро даьча лоархІамашка диллача, московски хананаца лоархІаш 1966 шера 31 январе 18 сахьат даьннача хана «Луна-9» яха станци хиннай ер координаташ йолча лаьттан тІехенгара 34130 километр гаьна: къилбаседен шорала 49 градуси 30 минути, малхбоалехьен дІоахала 74 градуси.

Афганистана премьер-министр Москве кхачар

Советски правительства веха а вийха, 1 февралe официальни визитаца Москве кхаьчав Афганистана премьер-министр Мухаммед Хашим Мейвандваль.

Афганистанеи Советски Союзеи паччахьалкхений байракхашца хозъяьча Внуковски аэродроме везача хьаьша накъа бахабар СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров, СССР Министрий Совета Председатела заместитель М. Т. Ефремов, кхыбола официальни нах.

(ТАСС).

ДРВ МИД-а викала яь заявлени

ХАНОЙ, 1 февраль. (ТАСС). Вьетнамерча хьалага хьажа чехка Кхерамзлен Совет гулъелга США правительства дІадехарца дувзаденна тахан заявлени яьй ДРВ МИД-а викало.

Заявлене тІа белгалду США юха а Вьетнамера шоай агресси къайлаяхьар духьа ООН-х пайда эца безам болаш, вьетнамски халкъ американски условегІа вьетнамски проблема къоастаяпза ца доалача оттаде гІерташ йолга.

ДРВ правительства, белгалдоах заявлене тІа, цІаькха а белгалду Вьетнаме США леладеча тІема гІулакхашка хьажара бокъо Индокитая хьакъехьарча 1954 шера Женевске совещане мара йоацилга. Цудухьа ООН Кхерамзлен Совета хьаштдолчча вьетнамски деша хьакъехьарча резолюцей цхьаккхе а тайпара низ бац.

СИГАЛА БЕССА ЦІИ ЛОТАЛУШ ЙОАГІА

БАРНАУЛ, 1 февраль. (ТАСС). Газ йилла йолаеннай Алтая кхы цхьаькха ялх районе а.

Сийна ала духхьашха соахка лотабеннаб крае. Башкирски доагор кхаьчад аренашкарча Кулунда бІаь гарггарча юрташкеи болхлой поселкашкеи. Цунах пайда ийбу, нах бахача цІеношка ийбаь ца Іеш, фермашка, кхашкарча станашка, ремонтни мастерскешка, теплицашка.

Бастта газ шерра юкъегІоргъя Барнаула промышленни предприятешка а. Укхаза хьалъе йолаяьй газ дІа-са хьежаю станци.

РЕСПУБЛИКА ФЕРМАШКА

1966 шера хьалхара бутт чакхбаьннаб. Хьайбаш кхоабача фермашкарча болхлоша шоаш баьча балха итогаш ю.

ДІадахача шера даьк... маш чІоагІдаран хургйолча XXIII партсъезда сийленца накъа бахарaи низ ца кхобеш къахьегаш ба уж хІанз.

Укх шера хьалхарча квартале паччахьалкхенга дулх дохкара план 60 процент, шура — 34 процент, фуаш — 28 процент кхоачашъяьй ерригача республике цхьоалагІа февраль хьатІакхоачаш.

ДІадахача шера цу хана кийчъяьчунца нийсдича хІанз дукхагІа кийчъяьй ерригa хьайбай продукташ.

Хьайбай продукташ; дулх, шура, фуаш дукхагІа яхарaи уж паччахьалкхенга дукхагІа йохкарaи боаржабаьча къовсаме хьалха латт Сунженски, Урус-Мартана, МалгІабика, Ачхой-Мартана, Шелковски районаш.

Цхьабакъда, массанахьа а иштта дац. Цхьаццайола районаш тІехьаюс. Иштта масала, дІададахача шера январь беттачул кІезигагІа шура кхаьчай приемни пункташка Грозненски, Наурски районашкара. ХІаьта уж дукха шура йоаккха районаш ма йий.

Хьайбаш дика Іангара дахарали дулх, шура, кхыйола хьайбай продукташ дІахо совъяхарали бехктокхамегІа декхар дац хІанз фермай болхлошта хьалхашка латтар.

ХІанз цхьаттара дукха доахан дахка ха хьатІаотташ латт, хІаьта хьахинна хІара къона хьайба дІа ца къастийтара дукха болх бе беза фермашка.

ДІадахача шера берригa низ тІабахийта дика вовкхамаш гойтар вай республика хьайбаш ледадераша. ХІаьта укх шера уж карагІдийннараш чІоагІдарал совгІа юкъара хьайбай боахам дІахо а дегІабоалабара кхы а хьинар совдоаккхаш къахьега деза.

1966 ШЕРА 1-ГІА ФЕВРАЛЬ ХЬАТІАНХОАЧАШ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА

СВОДКА

(I квартала планах процентаща)

	дулх	шура	фуаш
Ачхой-Мартана	63	36	55
Ведана	93	53	—
Грозненски	36	31	23
Гудермесски	139	36	—
МалгІабика	86	43	146
Надтеречни	56	35	1
Наьсарен	78	41	—
Наурски	43	26	16
Ножай-Юрта	38	19	1
Советски	53	25	6
Сунженски	87	34	33
Урус-Мартана	57	41	32
Шаьла	48	34	45
Шелковской	64	35	29
г. Грозный	—	—	—
Ерригa республике гІолла	60	34	28

КХОБЕ МАРКХАЛ

Производства керттерча декхарех цхьа декхар да материалаш, бедал кхояр, цахаддаш тахка а тохкаш производства чурча кхоачамех бизза пайда эцар.

Скважинашта бурув тохачеи ремонт ечеи керттерчарех да лоабата кхомбари, цох шоллагІа пайда эцари. Иштта пайда эца беза утяжелителех (гематитах, баритах), химически реагентех. ХІанз бурув тохача организацешка, конторашка къовсам лоаттабу регенераци балха юкъе кхахьара, шоллагІа утяжелителех, гидрорегенераторех пайда эцара.

Дукха къахьега деза лакха дикал йолаш лоабата маркхал кийчбара. Вай республике скважинашта бурув тохача балха юкъе яхьа еза дикагІйола технологи, цунга хьежжа дикагІа хургба маркхал.

ХІанз кхоачашданза даргдоацаш да шоллагІа маркхалах, гематитах, баритах, химически реагентех пайда эцилга. Из болх эсала лел бурув деттача конторашка.

Скважина бурув теха даьлча е капитальни ремонт яь яьлча, хьалха кийчбаь хинна лоабата маркхал дІамехкабу. Цо паччахьалкхенна чІоагІа зе ду. Масала, цхьан кубически метр маркхалга дІабода мах 30—40 сом да. ХІаьта цхьан скважина бурув теха даьлча дІамехкабеш боабу маркхал бІаь кубически метр я. Лоацца аьлча паччахьалкхенна хула зе кхо эзар сом да. Уж санна скважинаш «Грознефть» объединене дукха я.

Цу гІулакхо паччахьалкхенна зе дарал совгІа юртбоахама лаьтташи хиши бІехду. Цул совгІа, керда кийчбеча маркхалга дІайода ха кІира совгІа я, иштта дукха дІайода утяжелитель, химически реагенташ.

Фу бахьан долаш зехьа боабу дуккхача маьхера маркхал? Цун керттера бахьан да кердача скважина бурув тохача маркхал дІабахьа хІама ца хилар. Маркхал чуболча резервуарашца дІакхахьа йиш-м яр из, цхьабакъда цунна лаьрхІа приспособленеш яц. Автоцистернашца дІакхахьа йиш йолаш бар маркхал, уж а йоацаш я.

Уж лакхе дийца гІулакхаш бахьан долаш скважинашкара маркхал боабу. ДІахо йодача хана ла мегаргдолаш хІама дац из. Уж кхоачамбоацараш дІададахара дукха наькъаш да. «Грознефть» объединене автобоахамашка вІашагІйолла йиш яр маркхала лаьрхІа приспособленеш, е цистернашка тракторашца дІаоза йиш яр из. Цунга дІадодар дуккха кІезигагІа да боабеча маркхалга дІадодачул. Маркхал чубола емкосташ транспортабельни е йиш а я, цул тІехьа уж шоашкара маркхал а тІехьа техкаеш тракторашца дІакхахьа йиш хургья. Цул совгІа, цхьан скважинера шоллагІча скважине сиха вІашагІъеххача трубопроводашца дІакхахьийта йиш я маркхал. Хьалха пайда ийбора цу методех, хІанз цох пайда эцаш бац. Масала, Іаьлий-Юрта бурув тохача, вІаши юхе ялача, №№ 123, 124, 131, 151 йолча скважинашка лоабата провод сиха хьа а яь скважинера скважине чугІолла маркхал дІаахийта йиш я. Цо торо хулийтаргья скважинашта бурув тохача гематитага, химически реагенташка хьежаш зехьа ха йоаертйоацаш гІулакх де.

Н. ЗАИКИН,
«Горскнефта» НПУ керттера геолог.

Ер цхьайттлагІа шу да формовщик Логинов Юрий Васильевич литейно-механически заводе болх беш вола. Заводе эггара хьалхарчарца яьккхар цо коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи. Цхьаккха ди дІадоадац нов. Логинова ший денна задани 150—200 процент кхоачаш ца еш. Дика болх барга хьежжа хьинаре дакъа лоац цо завода общественни вахаре. ХІанз заводской комитета член ва из.

Дуккхача шерашка ше Іомаяь опыт дика дІалу Юрий Васильевича къоначa болхлошта. КІезига бац заводе цо Іомабаь болхлой.

Сурта тІа: формовщик Логинов Юрий Васильевич (аьттехьа) Шамсутдинов Руслан (аьрдехьа) Іомавеш воалл.

И. Плиева сурт.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Денгара - денга яржаш латт социалистически ях «Горскнефта» НПУ коммунистически къахьегама промысле. Укх шера оаха тхоашта хьалхашка дохха декхар оттадаьд: хІара цех, участок, бригада рентабельни хургйолаш болх вІаштІехьбаккха.

Пятилетка хьалхарча бетта задани ханал цхьа ди хьалхагІа кхоачашйир промысла коллективо. Массанахьа дІаболабаьб производства культура айяра болх, арахецаш йолча продукце дикал лакха мара хургйоацаш къовсам лоаттабу.

Дог раьза а хинна хьаллаьцар промысле сунженски мехкдаьттахой болам, тІаийцар социалистически декхараш. 1966-ча шера доаккхаргда ихо эзар тонн мехкдаьттеи бІаь эзар кубометр гази. Къахьегама овсарле лакхлургья 0,5 процент, хІаьта продукцега дІадодар 0,5 процент кІезигагІа хургда.

ДІадахача шера дика пайда бир промысла балха юкъейихьача 53 рационализаторски предложене. Рационализаторий болх кхы тоалургба, хІара кхоалагІа саг рационализатор хила веза аьнна яздаьд тІаийцача декхараш тІа.

Д. ГАБАЕВ, «Горскнефта» НПУ промысла заведующи.

БОАХАМА РАСЧЕТ — ПАЙДАНЕ ГIУЛАКХ

Парте ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачаш а еш, Шелковской района колхозаша соахкке а дена боккха болх дIаболабаьб бригадаш боахама расчета тIа яхара. Цу гIулакхна юкъе зIамига дакъа лацанзар юккхьанцарча партийни организацеша а.

ДIадахача шера юккъе дена из метод шоайцига юкъекхахьа йолаеннай «Комминтерн» яха, Кирова цIерах йола, «Путь к коммунизму» яха колхозаш. ДIадахача шера итогаша хьахьекхар, боахама расчето продукци дикка дукхагIа яккха, из яккхарга дIабода мах лохбеторо ешна хилар. Иштта хьадда лоархIам болаш хилар из колхозхой материальни безам совбаккхара гIулакха а.

Дувца безам боагIа комплексни бригадашка боахама расчет юкъекхахьара гIулакха «Комминтерн» яхача колхоза партийни комитето баьча балхах. ДIадахача шера колхоза партийни комитета заседане дувца оттадир укх тайпара дош: «Колхоза комплексни хьайбаш леладечеи бригадашка боахама расчет юкъеяхьара хьакъехьа». Цул тIехьагIа колхоза юкъарча собране дувца оттадир из дош. Колхоза коммунистий решени массава раьза а волаш хьаллаьцар бериигача колхозхоша.

Боахама расчет юкъейоалаяра болх дIаболабир комплексни шин бригадо, шурий-товарни шин фермои жа-товарни кхаь фермои. Боахама расчет юкъекхухьаш беча балха кулгалделга — колхоза юккхьанцарча партийни организацей, берригача коммунистий балха тIа керттердар да.

Коммунистий боккха организаторски болх бе бийзар «Комминтерн» яхача колхоза бригадашкеи фермашкеи боахама расчет юкъеяхьара. Цу гIулакха боккхача лоархIаме хилар кадлакха фераш хьахаржар. Бригадашта, фермашта, комплексни механизированни звеньяшта керте оттабир опыт йола специалисташ.

Колхоза парткомо кIезига къахьеганзар нах дикагIа бовзара, цар хьинари уйлаши гучаяхара, лоархIамегIарча балхаш тIа ахийтара торонаш белгалъяхара. Цу тайпара, «Комминтерн» яхача, Кирова цIерахча, «Путь к коммунизму» яхача колхозий партийни комитеташа колхозий правленеца могабир опыт йолаш бола бригадираш, звеньевойш, фермай заведующеш. ДIадахача шера цар баьча балха практико хьахьекхар, шоашта тIадиллача гIулакхах уж дика лоархIабеш хилар.

«Комминтерн» яхача колхозе соахка боахама расчета тIа яьккхай 2 комплексни бригада, 4 комплексни механизированни звено, 2 шурий-товарни ферма, 15 жа Iуй бригада. ДIадахача шера юккхье колхозе партийни комитетои правленеи царех хIаранега дIакхачийтай продукци яккхара задани. Цу задане тIа белгалдаь дар валови продукци йоаккхилга хинна ца Iеш, цун дикал лаккъелга а, из яккхарга дIабода мах лохбелга а, бригадага дIакхоачабаьча боараме продукци яккхарга дIадахар къоастаделга а. Заданеш кхоачашъяра бригадана, звенона, фермана, иштта къоастальй дIабохийтача къахьегама, материальни ахчани средствай лаьрххIа лимиташ. Кходаьча цу ахчах цхьа дакъа колхозага дахар, хIаьта вож дакъа бригадай звеньяй членашка.

Продукци яккхарга дIабода мах — боахама расчетах боалача пайдан керттера хьокхам. 1964 шера колхозе центнер тха даккхарга дIабаха мах 420 сом хилар, хIаьта 1965 шера — 206 сом, 1964 шера центнер шура яккхарга дахар 10 соми 38 кепиги, 1965 шера 9 сом, хIаьта центнер ялат даккхарга соахка 2 соми 30 кепиги дахар, 1964 шера — 4 соми 36 кепиги.

Соахка производствага дIадахийтача хIара сомо 1964 шерарчул дукхагIа продукци елар.

Укх тIеххьарча шерашка массаза а зе хулаш дар колхозе шура йоаккхилга, хIаьта соахка сурт хувцаделар: дIадахийтача цхьан сомо 1 сомеи 80 кепигеи маьха продукци елар. Цу тайппара 1964 шера зе долаш даьха дулх, 1965 шера доаккхаш пайда баьлар, тха даккхарга дIадахийтача сомо цхьан сома доход елар.

Материальни безам совбаккхар духьа колхозе кийч а яь чакхъяьккхай колхозхошта материальни поощрени яра бIарча система. Соахка планал совгIа продукци яккхарах комплексни механизированни йиъ звеной членашта цун маьхах 50 процента кходаьча кхыча ахчаех 25 проценти деннад.

Йоккхийча бригадашка боахама расчет юкъейоалаярах соахка колхозага йиш хилар техниках пайда дикагIа эца, колхозхой материальни безам дикка совбаккха, къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккха, звеньяйи бригадайи члений балха вIаши тIахьожам лоаттабе.

Юрта боахамера хIара болх чакх массаза боал колхоза партийни комитетеи правленеи члений цхьана заседанеш а йийя, цига ювцар балха итогаш. Юккхьанцарча партийни организацеша Iалашдир бригадаша, комплексни звеноша планаш кхоачашъяра бизза тIахьожам лоаттабелга, шоай ханнахьа новкъостал де, кхоачамбоацараш ца хилийта ховра царна. Коммунистий влияни гуш яр укхаза производства массе а участке.

Боахама расчет соахка юкъейоалаяьй Кирова цIерахча колхоза жа леладеча бригадашкеи «Путь к коммунизму» яхача комсаш лелаеча звеноshкеи. Кердача шера хьалхарча денношке а дена дIахо яхар цу колхозий партокомаш, цар МТФ, комплексни механизированни звеньяй коллективашта хьалхашка ювца оттайир уж боахама расчета тIеи къахьегамах аккордно-премиальни мах телара система тIеи яхарах йола предложени. ХIаьта колхозхоша уж предложенеш раьза хинна хьал а лаьцар.

«Комминтерн» яхача, Кирова цIерахча, «Путь к коммунизму» яхача кхаь колхоза партийни комитеташа вIашкайоалайир соахка боахама расчет юкъейоалаеш баьча балха хьалхара итогаш. Цу гIулакха лаьрхIа кхаь а колхоза бригадий, звеноводий семинар йир «Комминтерн» яхача колхоза специалисташца цхьана. Бийха семинаре боалабаьбар укх шера иштта боахама расчет юкъейоалаергйолаш йолча «Червленский» яхача колхоза викалаш.

Из семинар хинначул тIехьагIа цу колхозий ерригача производственни бригадашка колхозхошта укх темах лаьца беседаш йир агитатораша — коммунисташа: «Боахама расчет пайдане я колхоза а колхозхошта а».

«Путь к коммунизму» яхача колхоза партийни комитето, боахама расчет йолаш комсаш лелаеча звеноша соахка баьча балха опыт вIашагIа а тесса, кхыча бригадашка а из юкъехьолга могадир.

Боахама расчетах болх беча бригадий звеньяй дикача опыта пропаганда яро йоккха моттиг дIалоац «Комминтерн», «Путь к коммунизму» яхача, Кирова цIерахча колхозий агитколлективаша денна беча балха юкъе. Шоаш беседаш еча хана боахама расчет юкъейоалаярах хула экономически эффективность дIайовзийт агитатораша.

Кхом бареи хьурмат дареи принципаш лерргIа чакхъяхаро хьахулийт керда хIамаши инициативеи. Масала, соахка дика гIулакх дIалоладир «Комминтерн» яхача колхозера коммунист Павликов Василий керте латтача механизированни комплексни звено: бIаьстан — ахкан замалахьа кхашкара балхаш дIадолаленначул тIехьагIа кходаьча лоагораца бетта шин дийнахьа болх бе. 12 трактор я звенона. Из гIулакх хьаллаьцар кхыча звеноша а. Юххера а цунах хьахиннар — шу чакхдоалача хана ерригача колхозе кхолаь итташ тоннаш доагор.

Боахама расчет вай йийнача колхозий бригадашкеи звеньяшкеи юкъейоалаярах колхозхой коллективизма уйла айелар, болх дикагIа бе, техниках пайда дикагIа эца безам бера, колхоза кепиг кхоле Iемар. Из дешкар кхоачашдеча а кхтта боккха болх чакхбаьккхар партийни организацеша. Дакхбеннаб бригадай советий доархIам. Цар болх бу юккхьанцарча партийни организацейи партийни группайи, кулгалца, новкъостал ду производственни дешаш къоасталара даь ца Iеш, бригадай, звеньяй вахара бытовой дешаш къоасталара а. вIаши новкъостал дергдолчеи кхоачамбоацараша машар хургбоацачеи уйланца нах хьалкхебара.

КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленума решенеша керда торонаш хьайийлай боахама расчет дIахо эргайоавкхаш тоаяра. Цо района юрта боахама къахьетамхошта новкъостал дергда юртбоахама продукташ дукхагIа яхара, уж яхарга дIабода мах лохбара, шоаш хьийгача къих хьахулчунцара колхозхой безам совбаккхара. Цунах тийшар соахка из вахаре тохкамбаь йола ленински хьисапе доал дара метод шоайцига юкъейихьараш.

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской райкома секретарь.

IАЙ ТIАДУВЛ РОЗАШ

МАХАЧКАЛА. Iа юкъекхаьчача хана Махачкала улицашка гучадоал подснежникаши хьунагIара фиалкаши. ХIаьта укх шера царел а хьалхагIа тIадаьннад розаш. Цар зиза даьттIад Дагестански юртбоахама института теплице.

Из ший тайпара теплица лаьттанна кIалхара духхдувлача дIайхача хиво йIоахъеш я. Зизай йоакхо яь Iац цун болхлой. Ши эзар квадратни метр йолча майдан тIа кхачаш латт хьалха хьадоала баьца дaараш.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛАРАХ

Укх шера 13 январе «Сердало» газета тIа араьнна хиннача «Унахой мича гIоргба» яхача критически заметка тIа дувцар Наурски района Ленина цIерахча колхоза больница «Южгазстрой» яхача организаце ханнахьа газ хьачу ца йиллар бахьан долаш 15 январе дIакъовлаьнна социм баьб яхаш.

Цунах лаьца Наурски райисполкома председателя заместитела нов. Акименко тхога язду: «Южгазстрой» болхлоша газ хьачуйиллара балхаш ханнахьа йисте ца дахар бахьан долаш 1966 шера 15 январе больница дIакъайлаяр. Январь бутт чакхбоалаш газ хьачуйилла яьннай. 1966 шера 1-гIча феврале дена больница ший болх дIаболабаьб».

«Газеташ хIанз а хьакхачанза даьнна яр укх шера 15 январе «Сердало» газета тIа кепа теха араьнна критически заметка. Цу тIа дувцар Наьсарен района Долакха-Юрта бахача наха хьаяздаь газеташ района бувзама отделеней болхлой беххах хIанз а хьакхачанза да яхаш.

Цунах лаьца Нохч - ГIалгIай АССР-а бувзама управлене начальника заместитела нов. Хаита тхога хоам бу: «Наьсарен района «Союзпечата» агентства болхлой Долакха-Юрта бахача наха газеташта даь заказ гIалат а баьнна ТIой-Юрта хьожадаь хиннад. ХIанз, из гIалат дIадаьккхачул тIехьагIа, Долакха-Юртарча подписчикашта газеташ ханнахьа дIакхоачийт. ХIаьта Наьсарен района «Союзпечата» агентства начальник нов. Тумгоев бехктокхаме эзав».

ОРЕНБУРГСКИ ОБЛАСТЬ. Гаерча горнообогатительни фабрика гIишлошъерашеи эксплуатационникашеи йоккха производственни котало яьккхай: эгтара хьалхара цIаста концентрат яьй. Керда фабрика чоалханера цехийи агрегатийи комплекс я. Из болх бе йолаялийтар да Iалальмате боккха гIирс — Гайски горнообогатительни комбинатера балхаш даь йистедалар.

ДIахо бе безаш ба производство дIахо толашагIа хулийташ тоаяра, къахьегама овсарле лакхъяра, продукце дикал тоаяра боккха болх.

Сурта тIа: вокхагIа вола фильтровщик Е. С. Калашников, смена мастер И. М. Волохо, вокххагIа вола фильтровщик Н. Х. Биккулов. Цар еннай Гая эгтара хьалхара концентрат.

Б. Клипиницера сурт.
ТАСС фотохроника.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДIАДОАХАШ

Республикански ремонтно-гIишлой треста предприятей активо бийцар дIадахача шера баь болх а, хIаьта укх шера кхы а дикагIа толамаш дахара де дезар а.

Москверчеи Ленинградерчеи предприятей болам хьал а лоацаш треста коллективаша тIайийцар планах йоагIачул ши процент дукхагIа гIишлой материалаш кхое. Иштта цар тIайийцад пятилетка хьалхарча шера задани тккъаь пхелагIча декабре кхоачашъе.

Б. НОВОСЕЛЬСКИЙ,
коммунальни предприятей профсоюза групкома председатель.

Редакционни почтацара

КарагIдаьннараши де дезараши

1965 шера — семилетка тIеххьарча шера план, ханал хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически яхье доккхий толамаш даьхад вай республика мехкдаьтта доахача промышленноста болхлоша. Валови продукци арахецара шера план объединене промышленносто кхоачашъяьй 101,9 процент. Белгалдаккханза дargдац, производства боарам лаккхача темпашца дегIаихалга. 1964 шерачул 27,4 процент дукхагIа валови продукци яьккхай 1965 шера. Мехкдаьтта даккхара боарам мел лакхбеннаб хара кхоачам ба, дIадахача цхьан шера тIаккхийтта мехкдаьтта «Старогрознефта», «Октябрьнефта», «Гудермесское» яхача кхаь мехкдаьтта промыслови управлене шера доаккхача мехкдаьттал дукхагIа да аьлча. Хьадоаккха мехкдаьтта эгтара дукхагIа тIаккхийттад «Малгобекнефть», «Горскнефть» яхача мехкдаьтта промыслови управленешка, цхьанахьа 42,8 процент, вокхазахьа 34,4 процент. Мехкдаьтта дукхагIа даккхара, мехкдаьтта доалла керда моттигаш хьагучаяхаро деш санна, новкъостал дир тIоанашта искусственни низ тIалоаттабу методаш кхоачашъяро а скважинай болх беча фонде гIолла 800 гаргга организационно - технически мероприяти чакхъяккхаро а, цар чотах кхы тIа а 600 эзар тонн совгIа мехкдаьтта даьккхар.

1965 шера дукхха мероприятеш чакхъяьхай керда техникеи технологии юкъейоалаеш: кхоачашъяьй гидропескоструйни перфораце 36 скважино-операци, 28 скважине чакхдаьккхад бурув тоха аьттув болашагIа йолча хIамашца тIерча тIоанашта обработка елга, автоматизаци яьй 5 хин насосни станцена, групповой хьисапе мехкдаьтта дустача 2 установкана, кхы дуккхача балхашта.

1965 шера дикка тоадаьд экономически хьокхамаш а. Товарни продукце мах лохбара чотах 807 эзар сом ахча кходаьд.

Белгалдаккханза даргдац, дукхха мехкдаьттеи гази йоалла моттигаш хьагучаяхар бахьан долаш, семилетка йоалелча дена цар мах 3-зза совгIа лохбенна хилар. Дикка лакхбеннаб товарни продукцена реализаци ярах хьахинна пайда, вешта аьлча 37 процент дегIабенаб из.

Иштта толамаш даха объединене ерригача мехкдаьтта чакхдоахача предприятей коллективай вIаштIехьдаьннад барт тайна, инициатива йолаши хьинареи къахьегарах. Шерра баьржаб «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цIи яккхара тIехьара къовсам. Из сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш я 14 предприяти, 60 цех, 66 участок, 11811 сагах латта 236 бригада. ХIанзе а из еза цIи яьккхай дукхача коллективаша.

Паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачашъеча дика дакъа лоац тха рационализатораша, изобретателаша. 1965 шера производстве юкъейоалаьй 2490 предложени, из бахьан долаш шера кходаьд 1640 эзар сом ахча. Лоацца аьлча иштта да дIадахача 1965 шера Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой дукхха эзараш болча нахах латтача коллективана карагIдийннараш.

Кхы а доккхагIа да «Грознефть» объединене 1966 шера хьалхашка латта декхараш. Эгтара хьалхагIа объединене коллективо Iалашде деза дерригача технико - экономически хьокхамех укх шерара план кхоачашъелгеи Коммунистически парте XXIII-ча съезда даха доагIача тайпара накъа гIолгеи. 1965 шерраца нийсбича валови продукци яккхара боарам 16,3 процент дегIабоалабе лерхI укх шера, 17,1 процент лакхлургда мехкдаьтта доаккхилга, газ йоаккхилга — 16,6 процент. 1966 шера данза даргдоацаш да тIерча мелови известнякашца ювзаенна йола газоконденсатни моттиг промышленни пайда эца кийчъелга, A+B+C категорех йола мехкдаьтта ганзаш совйоахилга, 4 майдане (Октябрьски, Брагунски, Гудермесски, Правобережни) тIерча мелови тIоанашкеи Карабулак-Ачалукски майдане юрски тIоанашкеи мел мехкдаьтта доалл ховлга.

Хьалхашка латта декхараш кхоачашдара лаьрхIа сихагIа хьалъяь яха еза мехкдаьтта промыслови боахамий объекташ, кердача майдашка трапни установкаш йола мехкдаьттеи гази хьагулъю коммуникацеш, арахьара мехкдаьтта хьачуувза насосаш йола нефтепаркаш, тIоанашта низ тIалоаттабара хий чуухийташ йола объекташ, иштта кхыяраш.

Укх шера кIезига дац эгтара бехктокхамегIарча технологически объекташка керда техника, толашагIа йола технологи, автоматизаци, механизаци юкъейоалаяра даькъе де дезараш.

1966 шера Грознефта промыслашка юкъейоалаергъя 14 автоматически дебитомераш, кхоачашдергда нефтепаркашка, парокотельнешка, хин насосни станцешка моттигерча автоматика элементаш юкъеяхьара балхаш.

Хий, фо, газ чуахийтара наькъаца цар чура дукхагIа мехкдаьтта даккхара лаьрхIа тIоанашка искусственни низ тIалоаттабеш йола методи скважинашка бурув тоха аьттув болашагIа йолча хIамашца обработка елгеи дикка дегIадоагIаргда. Хьалха дIадахача моллагIча шера даьчул дукхагIа производственникашта новкъостал дергда Iилма-тохкама организацеша.

Духхьашха ВНИИКАНЕФТЕГАЗ Грозненски филиала низаца Iомадергда «Малгобекнефта» НПУ промыслашка планироване эгтара прогрессивнегIа йола метод — сетеви графикаш юкъейоалаеча йиш хилара хьакъехьара дош, мехкдаьтта даккхари цун транспортировка яри дерриga балхаш математически наькъаца кхоачашду декхараш санна логически хьисапе хьалхашка даьха гIертаргда тхо.

Тха дешара института Iилмахоша производственникашта новкъостал дергда мехкдаьттеи гази хьагулдара, мехкдаьттах тух увргдоацаш къовсам лоаттабара, сепарационни устройстваш тахкара, иштта кхы гIулакхаш дара даькъе.

Къилбаседа - Кавказа Iилма-тохкама института болхлоша вIаштIехьдоахаргда дукхха мехкдаьтта доалла мелови моттигаши тIоанашкара мехкдаьтта дукхагIа хьадакккхара эгтара прогрессивнегIа йола методаш кийчъяра дешаш Iомадара балхаш, иштта кх. дI.

А. ВАЙНШТЕЙН,
«Грознефть» объединене воккхагIа вола инженер.

Кердадар, хьалха латтар юкъекхувлаш...

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача заводе масса а хана кара з ерзаеш балха юкъекхувл керда технологически процессаш. Из ду установкай низи арахецача продукце дикали лакхъяра. Цунца цхьана караерзаю Г-49/1 яха установка а центральни газофракционирующи установка а.

Завода партком а, цехови партийни организацеш а, партгруппаш а цаххадаш терко еш я производство тоа а яь эргаяккхара, маьхера рационализаторски предложенеш балха юкъейоалаяра, мехка кхыча мехкдаьтта чакхдоахача заводий хьалха латта опыт хьаIомаяра. Парткомо вIашагIа а елла болх беш я керда техника балха юкъейоалаяра автоматизации механизации яра тIахьожам лоаттабу комисси. Комиссе юкъевоагIа цхьайтта саг. Цун керте латт йоккха опыт йола производственник, коммунист нов. Триодьял Андрей Петрович. Из комисси вIашагIйоллар бахьан да кхаь шера тха завода производственни процессий боарам лакха автоматизации механизации яь а хинна дIаотта безилга. Заводе оттаяьй е езача мероприятей план. ХIаьта партком уж кхоачашйой хьожаш тIахьожам лоаттабеш я.

Укх тIеххьарча шерашка заводе йизза автоматизаци а яь болх беш я цкъа пайда ийцача хих шозлагIа а пайда эпаш йола йоккха насосни фена компрессорнии. Укхаза дерригa балхаш, кхыметтел машинаш соцаеш, болх бе йолайолийташ, болхлочун къахьегам дIа ца бодаш, автоматизаци яь да. ХIаьта хIанз саго деш дар машинашка технически хьал миштад хьожилга да.

Вокха болх ба заводе сернокислотни алкилироване установкашта каталитически крекингашта а автоматизаци еш беш бар. Из берригa болх ба машинашта гIулакх деш болча наха болх бе аттагIа хургдолаш, продукци арахецара дикал лакхлургйолаш. Цул совгIа чIоагIа къахьег завода болхлоша болх бешше а завода автоматизаци еш.

Дукха ба заводе кердадар балха юкъедоаладара, производствана автоматизации механизации яра тIехьа бола коммунисташ. Масала, хьожарга вай болх мишта бу къонача коммунисташа. Кхо шу хьалха Грознера мехкдаьтта институт а яьккха заводе балха веча Г-49 установка пусковой объекте балха вахийта ше аьнна дийхар къонача инженера Дацаев Салмана. Цу установке машинашта хьекха даьтта лоха температура йолча хьалашка арахеца дезаш дар. Производство дикагIа йовзара Салмана дийхар ше хьалхагIа воккхагIа волча операторалла балха вахийта аьнна. Хьинар дола зIамига саг ший дикача балхаца белгалваьлар. Завода дирекцеи парткомои лаьрхIар боккха низ болча керда хьалъеш латтача хIанзарча газофракционирующи установка начальникалла из хьожаве. ЧIоагIа тешаш бар уж Дацаева укхаза а болх дика бергхиларах. Царна хийттаб бакъхилар.

Соахка заводе № 43-3 йолча установкана реконструкци йир. Коммунисташа боккхагIа болча операторша нн. Безбабнова, Платонова, Симчука дукха къахьийгар установкага кердача низаца болх байтаргболаш. Цхьабакъда, бензин даккхара тIехьаюсаш яр установка. Цеха партийни собране лаьрхIар бензин даккхара тIехьабусаргбоацаш мероприятеш чакхъяха коммунистий группана тIадилла. Коммунистий группа — Социалистически Къахьегама Турпала нов. Пугачева, Кречетова, Руденко № 43-3 йолча установкага болх байтара дикагIа йола вариант балха юкъейоалаяр бахьан долаш вIаштIехьдаьлар бензин даккхара шера план кхоачашъе. ХIаьта шоллагIча цехерча коммунисташа нн. Филипповеи Широковеи предложени йоалайир №№ 25-1, 25-2 йолча установкашка серни кислота дукхагIа чакхъювлийта. Духхьал из бахьан долаш планал совгIа дукхха тоннаш бензин даккха вIаштIехьдаьннад цар.

Шоай дикача къахьегама толамашца дIабовзийтаб коллективе коммунисташа нн. Безбаловнов Михаила, Петрухин Валентина, парте воаца, производстве хьалха латта Садовой Николай. Вай республика паччахьалкхен совгIат луш паччахьалкхен совгIаташца белгалбаьхар уж а. Коммунисташкара хьокхам а ийбеш къахьегаш ба парте боаца мутIарера болхлой. Масала, слесарь Овсянников Павел, слесарь - фрезеровщик Чокаев Лема, оператор Сподарцева, иштта кхыбараш а.

Шеко яц укх гарггарча хана лаккхача автоматизацеи механизацеи производство а хинна тха завод дIаоттаргйолга. Из иштта хилийтара шоай низ ца кхобеш къахьегаш ба коммунисташ а парте боацараш а.

А. АТАРУНОВ,
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода парткома секретарь.

Кердача шера — керда гIишлош

Урус-Мартана районерча ерригача совхозашка я болх дика беш йола гIишлошъерий бригадаш. Берригa низ тIабохийташ къахьийгар гIишлошъераша дIадахача шера, бизза пайда ийцар капитальни вложенех. Дукха балхаш даьд цу бригадаша, соахка «Горец» яхача совхозе хьалъяьй 612 бежана лаьрхIа шурий-товарни ферма, итт эзар оалхазара лаьрхIа птичник. Цул совгIа тракторни бригадашка хьалдаьд диъ шишша квартира йола цIа. 160—180 процент норма кхоачашъеш къахьийгар нов. Дудаев Вахид керте латтача комплексни бригада коллективо. Боккъонца караерзаь шишша-кхоккха говзал йолаш ба Джабраилов Амарбик, Цомалигов Сайт-Махьмад, Ибрагимов Ваха, Аюбова Деши, иштта кхыбараш а.

ГIишлошъерий дика болх белгалбоаккхаш дукххаза ахчан премеш хьежаяьй, баркалаш яьхад «Красноармейский» яхача совхозе къахьегача бригадана. Шера план цар кхоачашйир 120 процент, ерригa гIишлош лакха дикал йолаш а я. Йоккха опыт йолаш, гIишлошъерий говзал дика йовзаш ва прораб нов. Денильханов. Цун кулгалца соахка хьалйир доахан чулоаттаду помещени, бIаь тонн баьца дaараш леладе йиш йола цIенош, бархI квартирах латта цIа, кхоъ шишша квартира йола цIа. Совхоз доккхал де йиш йолаш я даьхача толамех: цхьаккха гIишло йисанзар 1966-ча шера балхаш де дезаш.

Иштта дукха гIишлош йир Мичурина цIерахча совхозе. Укхаза къахьегаш я комплексни бригада.

Кхы а дикагIа болх бе лаьрхIад гIишлошъераша укх шера. Районе дикагIйола комплексни бригада я «Гехинский» совхозе къахьегаш. Кхыча бригадашца яхье яьнача цу коллективо хьалхара моттиг яьккхай, цо лелаю совхоза дирекце луш йола вымпел.

Укх шера шозза гаргга дукхагIа къоастадаьд районе гIишлош яра ахча. Дукха совгIаташ кийчдергда гIишлошъераша хьайбаш, коа тIара оалхазараш леладерашта, механизаторашта. Бахача наха хьадергда дика тоадаь цIенош. Къаьстта дика совгIат хургда ГIойта бахача наха: 350 сага лаьрхIа клуб ергья укхаза.

Ерригa совхозаш Iалашъяьй гIишлошъерий кадрашца, хIара совхозе вIашагIъеххай комплексни бригадаш. Керда объекташ ханал хьалха хьалъяра деррига хьалаш да районе.

И. ЗИМИН,
Урус-Мартана производственни управлене керттера инженер - гIишлошъер.

Заочни экономически семинар

Берригача мехка лаьрххIа планах дIаболабаьб КПСС ЦК сентябрьски (1965 ш.) Пленума решенеш кхоачашъяра болх. Цу цIенхаштташъерчеи чоалханерчеи процессе боккхача лоархIаме да вай кадрашта экономически образовани ялар. Цудухьа ерригсоюзни заочни экономически семинар вIашагIйолла лаьрхIар кIиранна цкъазза арадувлача КПСС ЦК «Экономически газето». Укх темах: «Предприятей планироване экономически стимулироване керда система». Цу семинаро лаьрхIар — боахам лелабераштa, предприятейи гIишлонийи кулгалхошта, инженерашта, экономисташта, снабженцашта, финансови службай болхлошта КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенешка хьежжа еш йола экономически реформа кийчъечеи чакхйоаккхачеи практически новкъостал делга.

1966 шера февраль бетта дена «Экономически газета» оагIонаш тIа даим кепа еттаргья промышленни производства планироване экономически стимулироване керда система кийчъяреи чакхъяккхареи дешаех йола предприятей болхлошта лаьрхIа къаьстта материалаш.

Мишта хила езаш я хетаргахьа оттаяь цу семинара план? Цун тематика тайп-тайпара а шера а я. Цхьайолча темай цIераш йоахаргья вай: «Боахама реформа Iилман лард», «Предприятей боахама гIулакхашта планаш увттаяраи мах бараи эпача хьокхамий система», «Паччахьалкхен социалистически предприяте хьакъехьара керда Положени, из практически кхоачашъяра опыт», «Производства экономически эффективность, из белгалъяккхара методика», «Къахьегами производствои Iилманца вIаштIехьъяккхар, предприяте производствана, техникана, финансашта комплексни планаш увттаяр», «Къахьегама ресурсаех пайда дикагIа эцар», «Къахьегама овсарленна, балха тIа хила безача наха, алапе фонда планаш увттаяр», «Продукце дикала, чIоагIала, дукхагIа яхара планаш увттаяри мах бари».

Кердача хьалашка материально - технически Iалашо елгеи продукци дIайохьийтилгеи вIаштIехьдаккхар, финансово - кредитни система лакхерча боахама органашти предприятенеи юкъера гIулакхаш, производства рентабельности из лархIара методикеи, предприятей коллективашта экономически стимулировани яри поощрене фондех пайда эцари санна дола дешаш кийчдара хетаяь хургья цхьайола материалаш.

Промышленни предприятей партийни профсоюзни болхлой дукха хIамаш Iомаде йиш хургья социалистически яхье учет лелаелгеи итогаш елгеи вIаштIехьдаккхара хетаяь проблемаш, производствана доал деча къахьегамхоша дакъа лацара формаши методаши, кадрай экономически дешар вIаштIехьдоаккхилга, кхыдараш дувцаш араяьхача тематически материалашкара.

Дукха ха йоаццаш берригача мехка дIахезар металл, материалаш, ахча кходара оарцагIъяьннача московскии ленинградскии предприятей коллективай почин. Из почин шерра хьаллаьцар Къилбаседа Кавказа промышленностеи транспортеи къахьегамхоша. Дагестанеи Нохч - ГIалгIайчени мехкдаьттахой, Ростов - на-Донуи Краснодареи, Армавира а Новочеркасска а машинаш ераш, Садонеи Шахтаи горнякаш, Ставропольяи Каменская химикаш, Таганрогеи Орджоникидзеи металлургаш, Нальчикеи Крымская консервщикаш — хIанз берригаш а хьурмат долаши кхом беши доал дара кхоачамаш тIагIертта лоххаш оарцагIдоахаша ба. Цу лоархIамерча дерригача халкъа юкъарча гIулакха хетаяь къаьстта арахецаш йола заочни экономически семинара выпуск: «Производстве хьурмат дари кхом бара режим доал дара социалистически принципа».

Семинар боккъонца дукхача везе дакъа лоацаш пайда лушш хилийтар духьа, промышленностеи транспортеи дукха болхлой экономически образованена юкъеоаз духьа «Экономически газета» редакци ший дешархошка дехар ду заочни экономически семинара тематиках йола шоай предложенеши шоашта хилча бакъахьа хетараши дIахайтар а семинаре дакъа лоацараша ювца мегаргйолаш йолча предприятерча экономически балха дикача опытах хоам бар а.

ДЕГІАКХУВЛА КОЛХОЗИЙИ СОВХОЗИЙИ ЭКОНОМИКА

Республика юрта боахама хьалха латтарий совещанера

31 январе юрта боахаме хьалха латтарий республикански совещани хилар Гроане. Совещане йийцар 1965 шера бальча балха итогаш юрта боахама болхлой 1966 шерара дехкараши.

Докладчика, КПСС обкома секретара нов. **М. И. Абубакарова**, белгалдаьккхар КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша юрташкарча къахьегамхой творчески хьинар дикка айдаь хилар. Іилман ларда тІа парте оттаьлча мероприятеша новкъостал дир республика колхозийи совхозийи экономика чІоагІъяра, техникаца уж кийчъяра, колхозийи совхозийи производство вІаштІехьъаккхара.

Юрта боахамера балхаш дикагІа вІаштІехьдаьха, агротехнико яххача ханашка, къаьстта дикагІа чакхдаьхар 1965 шера. Из бахьан долаш республике хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 16,6 центнер е 1964 шерарчул 2,5 центнер дукхагІа ялат даьккхар. Деррига чудена ялат дукхагІа хилар, хІаьта цо йиш хилийтар ялат дІадалара план толаме кхоачашъяь ца Іеш, паччахьалкхенга лакхагІча маьхех 13,5 эзар тонн ялат дохка а.

Ялат, гидуаргаш, шекара свекла, бальца дарраш, коартолаш, лаьттанцара йола кхыйола продукташ кийчъяра план толаметІа кхоачашйир Сунженски, Урус-Мартана, МалгІабика, Наурски районий юрта боахама болхлоша.

Лаьтташ леладара хьалха латтача бІаьш болча болхлошта, къахьегаме дика толамаш дахарах, доккхий правительственни совгІаташ делар. Царна юкъе — Социалистически Къахьегама Турпалаш «Красноармейский» совхоза тракторно-полеводчески бригада бригадир Кагерманов Оалхазари «Джалка» яхача совхоза свекла лелаер Муслиева Тамареи. Ленина орден еннай «Лермонтовский» совхоза хьажкІаш лелаеча механизированни звеной звеньевойна нов. Матаевна.

Нов. Абубакарова белгалбоаккх юртбоахама производства технологий боккха лоархІам. Боахамий кулгалхоша, партийни советски организацеша чІоагІа хьал а лоацаш юрташкарча дукххача специалисташа шоай эррига знанеши хьинари тІадохийт кхашкара хьувкъам тІа-тІа дукхагІа лакхбараи хьайбай продуктивность совъяккхараи.

Цхьабакъда, йоах докладчика, вай хІанз а вІаштІехьдаьккхадац юрта боахам айбара республике кийчъяь мероприятеш хІара колхозой совхозой, хІара бригадой звеноси тІагІертта чакхйоаккхилга. Дуккхача боахамашка чІоагІа телхаю юрта боахама культураш кхеяра агротехника, биз-за-пайда эцац хиш дехкача лаьттаех, удобренеех, лерттІа юкъеккхаьац нийсагІа йола севообороташ, хІаьта из бахьан долаш дукххача боахамашка хІанз а лохача боарам тІа латт юртбоахама культураш хьувкъаелгеи йоахилгеи.

20 колхозеи 19 совхозеи мара юкъейоалаьяц вай республике севообороташ, цхьабакъда, цу боахамашка а кІезига къахьег уж караерзаяра. Цу гІулакха чІоагІа бехке я юрта боахама министерство, районни юрта боахама производственни управленеш, цхьабакъда, эгтара хьалха цунна бехке ба севообороташ караерзаяра гІулакха лерттІа инициатива ца гойташи оарцагІа ца боалаши бола, лаьтта леладеча лоархІаме йола из мероприяти теркал ца еш бола совхозий директораш, колхозий председателаш, агрономаш.

Укх тІеххьарча шерашка минеральни удобренеш дукхагІа ух республике. 1963 шерарчул шозза совгІа дукхагІа ера уж 1965 шера. Цхьабакъда, удобренеех пайда эцара гІулакха порядка оттаьяц дуккхача боахамашка, хІаьта цудухьа уж тессарах доагІар дизза юха ца кхоачаш а дус вай. Каст-каста нийслу удобренеш доал доацаш лоаттаеш а ханнахьеи нийсеи уж кхашка ца тессаш а йола моттигаш. Геттара мела лел удобренеш тоссача хана тІахьежа везаш йолча агротехнически картограммаща боахамаш Іалашделга. Боахамашта доккха зе ду кхо тассара гІулакх телхадаро.

Шерра-шера дукхагІа кул республике хиш дехка лаьтташ. Цхьацца-долча боахамаша юртбоахама культураш чІоагІа хьувкъаю хиш дехкача лаьтташка, цхьабакъда, хиш дехкара йолча торонех вай дукхагІа долча боахамашка лерттІа пайда эцац. Ирригационни балхаш а дь кийчдаьча лаьттаех 27 процент хий ца дуллаш дисар 1965 шера. Хиш дехкача лаьттаех къаьстта дукха лаьтташ дисар хий ца дуллаш Ачхой-Мартана, Гудермеса, Наурски районашка. Цу районийи боахамийи кулгалхой дукхагІча хана йоакхо ца еш Іа хиш дехкача лаьттаех пайда эцара гІулакха.

Республике тоъал боккха болх баьб фу леладара гІулакх тоадара, лакха хьувкъам телаш долча ялатийи даьтта доахачен культурай сорташ юкъекхахьара. Цхьабакъда, укхаза а данаа дукха хІамаш дисад. Масала, фу леладеча цІенхашттара кхоачамбоацар да фу дІадувча кондицешка кхоачадара балхаш во вІаштІехьдахар. Кхоачамхилла фу доллашехьа а, цхьадолча боахамий кулгалхошеи специалисташеи мугІарерчеи кондиционни доацачеи фуца дІадув ялаташ. ДІадахача шера уж тайпа моттигаш яр МалгІабика, Наурски, Надтеречни районий боахамашка, хІаьта иштта № 1 йолча шурий совхозеи цхьадолча кхыча боахамашкеи.

Звеношка, бригадашка, отделенешка, колхозашка, совхозашка бальча балха итогаш а еш, пайда эцанза диса кхоачамаш лохаш а ялата, технически культурай, бальца даарий, коартолий, сомий, комсий хьувкъам лакхбарен дукхагІа яхарен наькъаш белгалдеш а ба лаьтта леладераш.

Вай республика боахамаш мел эшача техникаца дика Іалашдаь да, хІаьта цунах нийса пайда ийцачул тІехьагІа къахьегама овсарле дикка лакхъе а юртбоахама продукташ яхарга дІабода мах лохбе а йиш я.

Къилбаседа Кавказа зоне гусенични трактора эгара кІезигагІа болх байтараш вай доллашехьа а, колхозийи совхозийи цхьабола кулгалхой леткъ тракторащ тоъац яхаш. ХІанз а дІаяьхаяц техникацара гІулакхаш терко йоацаш леладеш йола моттигаш, дукхха моттигаш нийслу техника йовхаши ханал хьалха боахама тІера дІайоаккхаши.

Цул тІехьагІа докладчика дувц хьайбай боахам дегІакхувлара дешаш. Соахка дикка дукхагІа хьа а яьхай, кийч а яь хьайбай продукташ. Ийдеча дулха маьхаш лакхдарои юрта боахама экономически новкъостал деш паччахьалкхено дуккха кхы гІулакхаш чакхдахарои хьайбай боахама деррига доакъош дегІакхувлара колхозийи совхозийи безам дукхагІа тІабахийтар. Республика боахамашка дукхагІа хиннад детта доахан, хьакхарч, жа, яхка котамаш. Лакхъеннай хьайбай продуктивность. ХІара кхоабача Іаттагара юкъера лоархІаш йоаккха шура 1964 шерарчул 63 килограмм, тха юкъера лаьрхІача цхьан устагІанна тІера 0,7 килограмм дукхагІа хилар, фуаш дукхагІа де яьннай котамаш, дулх тІадетталу чуоттадаь кхоабаш долча доаханна. Цо республикага йиш хилийтар хьайбай продукташ кийчъяра паччахьалкхен планаш 1965 шера толаме кхоачашъелга Іалашде.

Хьайбай продуктивность лакхъяра гІулакха 1965 шера тІехдаьнна доккхий хьокхамаш даьхад колхозийи совхозийи дуккхача хьалха латтараша. Юкъера лаьрхІача хІара Іаттагара 3434 килограмм шура яьккхай «Назрановский» совхоза доярка Социалистически Къахьегама Турпала нов. Барахоева Лемкас. Наурски района Ленина цІерахча колхоза доярка нов. Лукмановас хІара Іаттагара 3551 килограмм шура яьккхай, «Шелковский» яхача совхоза вокхагІа волча жа Іуно нов. Эсмухамбетова хІара 100 жийна тІехьа 143 Іаьхар кхебаьб, юкъера лаьрхІача хІара устагІанна тІера 7,4 килограмм тха даьккхад.

ДикагІа долча боахамийи хьалха латтарийи хьокхамаша тешал ду дулх, шура, кхыйола продукташ яхеи кийчъеи дукхагІа торонаш хилара.

Ала дезаш да, юртбоахама продукташ кийчъяра паччахьалкхен план кхоачашъелга боахамий берригача кулгалхошта закон а хинна дІаетта ца хилар. Колхозаши совхозаши я планаш цІаккха а кхоачаш ца еш, районнийи республикаи юкъерча хьокхамашта тІехьашка лечкъаш. «Самашкинский» совхозо (директор нов. Дышниев) юртбоахама продукце цхьанна а тайпана кхоачашъяназар 1965 шера уж кийчъяра план.

Хьайбай боахам дегІакхувлачарча керттерча кхоачамбоацарех цаІ да продукт телаш дола доахан, къаьстта а детта доахан кІезига дебаш хилар. 1965 шера 5 процент мара дукхагІа хиланзар детта доахан Грозненски района колхозашка, хІаьта Советски, Наурски, Шелковской районашка уж кхыметтел кІезиг а делар. Дуккхача боахамашка шерра-шера дукха доахан брак ду дулха дІачутелар духьа. Цхьабакъда, республика юрта боахама министерства, юрта боахама районни управленеша де доагІар дац цу гІулакха порядка оттаяра.

Доахан дебадара духьале еш дола кхоачамбоацараш тІагІертта дІадаха деза, республике доаханна искусственни осеменени елга эргадаьккха тоаде деза, ветеринарни гІулакх тоаде, доахан Іаьхара дисари доври бахьан долаш хьайбай боахаме хулаш дола зенаш мамогга кІезигде, доахани коа тІара оалхазараши сихха ондадалга Іалашде деза.

Машар хила мегаргбац доахан чуоттадаьи дІалехкаши кхоабача нийслуш долча доккхийча кхоачамбоацарица. Колхозашеи совхозашеи дулх кІезига тІадеттадолийт чуоттадаь кхоабача хьайбашта, дулха лаьрхІа дІачутел кІезига дозал, тоадаланза дола доахан, хІаьта из бахьан долаш шоашта доккхий зенаш а ду. ДІачутела хьайбаш эсала хилара бахьанаш малагІаш да хьажа, чуоттадаьи дІалехкаши хьайбаш кхабара гІулакх овлангара деза тоадара данза даргдоацар де деза юрта боахама министерства, юрта боахама районни производственни управленеша, колхозийи совхозийи кулгалхоша а специалисташа а.

Хьайбаш леладечара племенной болх тоабе беза. КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои къоастадаь племенной гІулакх тоадара чакхдаха деза гІулакхаш 1966—1970 шера йола племенной балха план чІоагІъяьй. Цхьабакъда, белгалъяь плани чакхдаха деза гІулакхаши дуккхача боахамаша во кхоачашду.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш тІа белгалдаьд, хьайбай продукташ дукхагІа яхара чакхдаха лерхІа гІулакхаш дика беркат доалаш хургдац, нагахьа санна вай бокъонца йола доакъара база йиллара бола къовсам лерттІа вІаштІехьбоаккхе мара, яхаш. Укх тІеххьарча шерашка республике кІезиг-дукха а тоаденнад доакъараш кийчдела. ХІаьта а белгалдаккха дезаш да къаьст-къаьстача районий юрта боахама производственни управленеша, совхозий директораша, колхозий председателаша хІанз а тІехьа бокъонца йола доакъарий база йиллара е йоагІа йоакхо еш ца хилар.

Юртбоахама органий, колхозийи совхозийи кулгалхой а специалистий а декхар да уж кхоачамбоацараш дІадоахилга, ялатийи доакъарийи культурай хьувкъамаш лакхдара, цонийи даьгІенийи продуктивность лакхъяра эша гІулакхаш чакхдоахилга, укх гарггарча шерашка хьайбашта эша берригача тайпаех дола доакъараш биззача боараме хулийтилга Іалашдар духьа.

ХІара колхозе, совхозе, хІара хьайбаш леладеча ферме кхы тІехьа ца доаххаш вІаштІехьдаккха деза хьайбаш чулаттача ерригача юкъагІа мошка конвеер хулийтилга. Укх гаргарча хана доладанза даргдац мошача конвеера юххьанца юв культураш дІаювлга.

Доклада тІа дукха моттиг дІалоац вІаштІехьале а йолаш хьайбашка Іа даккхийтара гІулакх бокъонца вІаштІехьдаккхаро, Іан бетташка хьайбай продуктивности ондали лакхача боараме хилийтара дешаша. Дуккхача боахамашка хьайбай продуктивностей уж меттахьа хилийтареи гІулакх лерттІа хилара гаьна да. Лимител тІех доакъараш дІаухийт, тела шура, котамаша ду фуаш чІоагІа кІезигдолийт. Грозненски Наьсарен, Наурски, Шелковской районий цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи, опытни юртбоахама станце юкъера лаьрхІача Іаттагара йоаккха шура дІададахача шера цу юкъагІа яьхачул дикка кІезигагІа я. Фермашка хьайбаши коа тІара оалхазараши нийса леладар, кхабар, хий меладар нийса вІаштІехьдоаккхилга, тела шура, котамаша ду фуаш, хьайбашта тІадетталу дозал дукхагІа хилийтар вІаштІехьдоаккхилга хІанз вай хІара деннарча балха керттердар хила деза.

Цхьабакъда, республика дуккхача боахамаша шоай болх КПСС ЦК мартовски Пленума решенешка хьежжа эргабаьккхабац, 1965 шу зенаш а долаш чакхдаьккхад. ХІара зе деш болча боахаме кІоаргга дух тІа довла деза продукцега дІадодар лакха хилара бахьанашта, хІаьта укх шерехьа а хІара колхозеи совхозеи болх рентабельни хулга Іалашдара хиланза дарддоаца гІулакхаш чакхдаха а деза.

Къаьстта лоархІама да экономически конференцеши семинараши чакхъяхара наькъаца кулгалдеча кадрай, юрта боахама специалистий а берригача болхлой а экономически знанеш лакхъелга, районашка даима болх бу экономически школаши курсаши вІашагІйоххилга, цига кІоаргга дувца деза боахама расчета, къахьегам вІаштІехьбаккхарен пунах мах теларен, учета, отчетноста дешаш. Вахаро хьахьувкх экономически знанеш кІоаргга Іомаяь кара ца ерзайича, экономически болх дика вІаштІехьа ца баьккхача хІанз колхоза е совхоза меттел, бригадана а фермана а кулгалде йиш ца хилар.

ХІанз колхозашка чакхъювлаш латт отчетнии отчетно-хоржамийи собранеш. ЛоархІаме да уж вІаштІехьа йолаш, гІулакхаца чакхъялар, дахача шера балха итогаш яь ца Іеш, цІенхашттарча кхоачамбоацарий бахьанаш гучадахар, уж чехкагІа дІадахара къоастамболлаш дола наькъаш белгалдар, юрта къахьегамхой хьинар кхы а лакхагІа айдар.

Вай тІехьадаха йиш йоаца декхар — кхашкара балхаш массе а тайпара дика кийч а даь доладелга. Геттара лоархІаме да ший ханнахьеи дикал лакха йолаши техника, фун материал кийчъелга, лакха хьувкъамаш дахара опыт наха Іомаелга. ХІанззехьа а боаржабе беза лакха хьувкъамаш дахараи ерригa юртбоахама культураш дукхагІа яхаран бола къовсам, уж кийчъяра паччахьалкхен планаш дувцилга йоаццаш кхоачашъелга Іалашдаь ца Іеш, уж продукташ планал тІех йохкилга а, хІаьта иштта хІара колхозеи совхозеи хиланза яргйоаца фун, фуражни, кхыйола фондаш хулийтилга а Іалашдергдолча тайпара.

Вай декхарийла да, лоархІамегІа йола агротехнически зоотехнически мероприятеш бокъонца кхоачашъяра, хьалха латтарий опыти Іилмана дуденнараши юкъе дахьара ларда тІа хІара дІайийнача гектара тІара республике гІолла юккъера лаьрхІача 19 центнерал кІезигагІа доацаш ялаташ, цар лаькъе гурахьа дув кІа — 19, хьажкІаш — 25, бальца дарраш — 140, коартолаш — 80, шекара свекла — 185, гидуаргаш — 11, комсаш — 65—70 центнер йоаккхилга Іалашде, хІара кхоабача Іаттагара 1850 килограммал кІезигагІа йоацаш шура йоаккхилга, яххача хІара котамгара 130 фуъ хулийтилга, устагІана тІара 4 килограммал кІезигагІа доацаш тха доаккхилга Іалашде. 1966 шера паччахьалкхенга 130 эзар тонн ялат, 72 эзар тонн комсаш, дийна долаш эзача хьайбай 23,6 эзар тонн дулх, 70 эзар тонн шура, 34,5 миллион фуъ, 2800 тонн тха дохка.

Шеко йолаш дац, йоах докладчика бухсоццаш, Нохч-ГІалгІайчен юрта боахама къахьегамхоша пятилетка хьалхарча шера социалистически яхь юкъе керда толамаш доахарг хилар, сийленца Советски Союза Коммунистически парте XXIII съезда накъа гІорг хилар, юртбоахама производства деррига доакъош дегІадоаладелга чІоагІа айдергхилар.

* * *

Пренешка эгтара хьалха къамаьл дир Сунженски района «Победа» яхача колхоза председатела нов. **Емельянова.** 1965 шера доккхий толамаш даьхад тха колхозхоша, йоах цо. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 25 центнерал совгІа ка бола ялат чуденад. Иштта хьувкъаьй хьажкІаш, коартолаш, гидуаргаш, бальца дарраш. Цу дерригне а торо хилийтар паччахьалкхенга юртбоахама продукташ йохкара шера план дикка тІеххоачашъе. Семилетка тІеххьарча шера дикка дегІабенаб хьайбай боахам а.

Цхьабакъда, кІезига яц пайда эцанза йола торонаш а, аьлар нов. Емельянова. Из хьагойт укх масало. Тхона гаьна йоацаш улл «Ассинский» яха совхоз. Тхачул лакхагІа ба цу боахаме кхашкарча культурай хьувкъам. Оаха деррига а дерга ялат а кхыйола культураш а хьувкъаяра, Цунга хьежжа лакхлургда колхозхой вахара хьал. Шоаш бальча балхах дукхагІа рузкъа кхоачаргда царга.

Дицдалийтац оаха колхозхой бытовой хьашташ тоаделга а. Хьалъеш латт берий беш, школаш, пионерски лагераш.

Оратора дувц колхоза экономика айяра мел лоархІам болаш хилар юртбоахама продукцена закупочни маьхаш тІатохар.

Парте XXIII съезда накъа баха кийчлуча тха колхозхоша керда социалистически декхараш тІаийцад. ХІанз ха дика латтача хана уж кхоачашдара тІагІертта къахьегаш да тхо. Влагозарядкови хий диллад ахачел совгІа долча лаьтта, кхашка дІакхухьаш латт удобренеш, кийчду фу.

Цул тІехьагІа къамаьл даьча МалгІабика юртбоахама управлене начальника нов. **Затона** белгалдаьккхар юрта боахама къахьегамхоша соахка балхаш дикагІа дарах района боахамаша ялат а кхыйола культураш а 1964 шерачул дукхагІа чуена хилари паччахьалкхенга уж йохкара план тІеххоачашъяь хилари.

«Ингушский» совхоз тІехьаюсаш яр хьалха. Укх шера тхогара дІаиккхача ерригa юртбоахама продукци паччахьалкхенна дІаялара планаш кхоачашйир совхозо. Соахка дикка зе даьдар цо, хІаьта укх шера 27 эзар сом пайда беннаб.

Цхьабакъда, де дезараш хІанз а дукха да тха. Хьайбай боахам кІезига продуктивни а зенаш деш а ба: геттара лоха я деттача доахана продуктивность, дукха доахан Іаьхара дус, дов. Лакха ба хьайбай продукцега дІабода мах. Во я бухгалтерски а зоотехнически а учет, эсала ба племенной болх. «Ингушский» совхозе а «Кавказ» яхача колхозе а севообороташ нийса лелаяц, лаьтташка хиш дехкац.

1966 шера 10 эзар тонн ялат, 3 эзар тонн шекара свекла, 500 тонн бальца дарраш, иштта кхы культураш паччахьалкхенга йохка езаш да районa боахамаш. Дукха ха йоацаш хиннача юрта боахама болхлой совещане декхар тІаийцад паччахьалкхенга заданел совгІа юрта боахама продукци йохка.

Уж декхараш кхоачашдара района къахьегамхой мишта оарцагІбаьннаб дувц оратора. КПСС XXIII съезда сийна яхь йоаржаяьй хьайбаш леладераша. «Кавказа» колхозхоша 10 январе 795 центнер дулх дехкад паччахьалкхенга, ах шера план кхоачашъяьй цо. Соахка цу хана ехка хинначул 500 центнер дукхагІа я укх шера январь бетта района хьайбаш леладераша паччахьалкхенга ехка шура.

Дикка балхаш ду кхаш леладераша а. Гурахьа дийна ялат дика да, эзбь аьхай, минеральни а органически а удобренеш ехкай кхашка. ДІаде фу цІендеш латт. Техникана ремонт графиках ю.

Цхьадола новкъостал эш тха республикана, йоах нов. Затона. «Ингушский» совхоза доахан семминтальски фух да. Тха хьалаш дика дац царна, каст-каста цамогаш хул. Оаха дех уж хувцар.

Кхоачамболлаш хий дац тхацига. Цу гІулакха соахка хьахийца хинна 70 эзар сом пайда ца эцаш дитар «Чечингушводстроя». Укх шера уж балхаш дар дех оаха.

МалгІабикахоша, йоах оратора ше къамаьлдаь воаллаш, кхоачашдергда шоашта хьалхашка латта декхараш.

Дош лу Ножай-Юрта района Шерипова цІерахча колхоза председатела нов. **Канзиевна.** Тхоай колхоза экономика чІоагІъяра, йоах цо, эгтара хьалха лаьттанцарча балхий культура лакхъе лаьрхІад оаха. Цо торо хулийтаргья тха боахама керттера дакъа дола хьайбаш доакъарца Іалашде а.

ТІеххьарча шерашка шоаш кхашка дІайийнача культурай хьувкъам лакх мишта лу хьахьокхаш йола цифраш йоалаю цо. 1963 шера гурахь йийнача культурай хІара гектара тІара 6,8 центнер яьлар. 1964 шера — 12,5 центнер, план 11 центнер йолча. Цунга хьежжа дукхагІа чудера оаха ялат а.

Лоаман даьгІенех пайда а эцаш алсамдоаккх оаха дулх доаккхилга. Планах 500 грамм мара йоацача деннеи бийсаннеи 700—750 грамм дулх тІаккхет хІара бежана аьхкий лоам. Цудухьа 1963 шера 99 центнер мара ца дехкача 1965 шера 231 центнер дехкар оаха паччахьалкхенга дулх.

Доккхий кхоачамбоацараш а да тха балхаца, йоах ораторо. Царех керттер дар продукцега дІабода мах сов лакха хилар да. Продукци дарегІа хургйола гІулакх деш да тхо. Дукха торонаш я тха пайда эцанза.

КПСС ЦК мартовски Пленум хинначул тІехьагІа цхьадола толамаш даьхад тха районерча къахьегамхоша, аьлар ше къамаьл деш Наьсарен района юрта боахама управлене начальника нов. **Льянова.** 1964 шера даьнначул 4 центнер дукхагІа да юкъера лаьрхІача соахка хІара гектара тІара даьнна гурахьа дув ялат, 30 процент лакхагІа ба шекара свекла хьувкъам, дикагІа хилар кхыйола культураш а. Еррига юртбоахама продукци йохкара план тІеххоачашйир районо. 124 процент кхоачашйир ялат дохкара план, тІеххоачашйир коартол, свекла йохкара план а.

Уж толамаш даха вІаштІехьдаьннад эгтара хьалха Мальсагов Осман, Евлоев Махьмад, Даурбеков Яхьья, кхыбараш санна болча тха хьалха латтараша а цар хьокхамах кхычар а хьинаре къахьегарах.

Дика къахьийгад тха хьайбаш леладераша а... 1964 шерачул 9 процент дукхагІа дехкад соахка дулх, шура — 22 процент, фуаш—34 процент, тха — 15 процент.

Цхьабакъда, йоах оратора, дукха торонаш я тха пайда ца эцаш. Цхьадолча боахамашка лоха я хьайбай продуктивность. Масала, «Экажевский» совхозе планах 1400 килограмм хила езача 1141 килограмм мара яц хІара Іатто енна шура. Дукха доахан Іаьхара дус, лерттІа Іунал ца хилар бахьан долаш дукха доахан, жа, Іаьсий дайра соахка. Уж кхоачамбоацараш дІадаьхача дукхха лакхлургья тха хьайбай продуктивность, дукхагІа йохка вІаштІехьдаргда Даьхенга шура, дулх, фуаш, кхыйола продукташ.

Из кхетадеш а болх тоабара оарцагІбаьнна а ба тха къахьегамхой.

Дош лу Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза тракторно-полеводчески бригада бригадира, Социалистически Къахьегама Турпала нов. **Кагермановна.** ДІадаха шу района юртбоахама къахьегамхошта чІоагІа беркате хиларах дувц цо. Паччахьалкхенга тайп-тайпара продукташ йохкара шера план кхоачашъярал совгІа, района къахьегамхоша Нохч-ГІалгІай республике эгтара дикагІа хьувкъаьй шекара свекла. Цу даькъе шоашкара доагІар даьд тха бригада членаша а, йоах цо. Иштта, оттаьлча планал совгІа хьувкъадаьд гурахьа дув кІа, мукх, хьажкІаш, свекла.

Уж доккхий толамаш даха вІаштІехьдаьннад хІара сага шийна хьалхашка латта декхараш кхета а деш хьинар ца кходеш къахьегарах, шерра социалистически яхь йоаржаярах, районни партийни организаце а совхозий кулгалхоша а кхаш леладерашта даим новкъостал дарах.

Цхьабакъда, тха районерча лаьтташ тІара кхы а дукхагІа ялат чуда йиш я. Цудухьа пятилетка хьалхарча шера кІа, шекара свекла, кхыйола культураш дукхагІа хьувкъаергья оаха.

Дош лу Грозненски шурий совхоза директора нов. **Шагойна.** Оратора дувц КПСС ЦК мартовски Пленуме решенеш кхоачашъеш совхоза коллективо даьха толамаш. Кхашкара культураш 1964 шерачул дикагІа хиннай тха дІадахача шера, семилетка тІеххьарча шера тІаийца декхараш кхоачашдаьд.

Деррига кхашкара балхаш дикагІа йолча ханашка а хьалхарчул дикагІа а дир соахка. 3576 тонн органически, 1141 тонн минеральни удобренеш ехкаяр кхашка. 1966 шера культураш дІаювргйолча лаьтта а ехкай оаха 14100 тонн органическии 300 тонн минеральнии удобренеш.

1964 шерага хьежача дикка тоаяьй совхоза доакъара база. Соахкарчул дукхагІа да укх шера совхоза фермашкара доакъар, дикагІа я тха помещенеш.

Тха жа Іуно 5,8 килограмм тха даьккхад хІара устагІанна тІера, хІара 100 жийна тІехьа 118 Іаьхар кхебаьб. Доккхий толамаш даьхад хьакхарч лелаераша а.

Цхьадола гІулакхаш даьд оаха тхоай болхлой къа дикагІа хьега безам хилийтара. Шерагара шерагз лакхлу цар алапеш. Нагахь санна берригa болхлой хьайийцача 1964 шера цхьан болхлочун алапи 79 сом хинна дале, 1965 шера 84 сомага кхоачаш лакхденнад из, хІаьта шурий фермашкарча болхлой алапи 88 сом да, хьакхарч лелаерий — 106 сом, коа тІара оалхазараш лелаерий — 102 сом.

Паччахьалкхен план кхоачашъяр закон лоархІ тха коллективо. 1966 шера план 1965 шерачул лакхагІа я тха. Шоай берригa низ из кхоачашъяра тІабахийтаб тха партийни организаце, специалисташа, болхлоша. ХІара продукци дукхагІа яккхара а цунга дІадодар лохдара а, де дезараш белгалдаьхад. Оаха лаьрхІад севообороташ бокъонца кхоачашъе, хьакхарч лелаечар болх тоабе, минеральни удобренеех дикагІа пайда эца. Доахан фермашка селекционни болх тоабергба, лоха продуктивность йолча хьайбай метта дикача фух дараш кхедергда. Шерра механизаци ергья керттерча балхашта.

КПСС XXIII съезда сийленца накъа яхара берригa ший низ тІабахийта къахьег тха коллективо, хьалхарча квартале паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план 23 марте кхоачашъе лерхІ оаха.

Гулбеннараштa дувца дукха долаш я Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза цхьоалагІча отделене звеньевая нов. **Саламатина.** 40 саг чувоагІача са звенос лелаю 80 гектар хула участок, — аьлар цо. ДІадахача шера юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 272 центнер шекара свекла яьккхай оаха, хІаьта цхьайолча участкаш тІара 500 центнерал совгІа а яьккхай. Шекара завола дІаяхьийтай ши эзар тоннал совгІа свекла. Бальча балхага хьежжа дика алапи даьккхад свекла лелаераша. Алапел совгІа премена лаьрхІа хІара сага кхы тІа а 300 сом деннад.

Нов. Саламатинас дувц шоай звенос мишта гІулакх даьд свеклана. Тха болх юхатетт догІан хьисапе хий детта установкаш ца хиларо, йоах цо. Установкаш-м я, бакъда, уж цхьайтте а болх беш яц тракторащ ца хилар бахьан долаш. Цу даькъе тхона новкъостал дар дех аз.

Цхьажкха хІама ца къовсаш дика болх бу тха звенос. Шоайла чІоагІа доттагІал долаш, вІаши гІо-новкъостал деш къахьег нохчаша, гІалгІаша, эрсаша, кхычар, аьлар цо.

Кердача толамаца белгалдергда оаха парте XXIII съезд хула пятилетка хьалхара шу. ХІара гектара тІара кхо бІаь тоннал кІезигагІа йоацаш свекла кхеяра тІахьех аз берригa свекла лелаераш, йоах оратора.

ДукхагІйолча колхозашкеи совхозашкеи дикка хьийкъар дІадахача шера кхашкара культураш, йоах юрта боахама министра заместитела нов. **Дудника.** Цо торо хилийтар паччахьалкхенга юртбоахама продукци йохкара план кхоачашъе. Цхьабакъда, 1965 шера баь болх техкача гучадоал даьхача толамех кхоачам а баь вай Іе йиш йолаш доацилга, вай хІанз а пайда ца эцаш дукха торонаш хилар. Вай республика хьалашка юртбоахама продукци йоаккхилга алсамдаккхара долча керттерча хьалех цаІ да хий дехка лаьтташ. 100 эзар гектар совгІа да вай уж хІанз.

Нов. Дудника критика ю хиш дехкача лаьттаех лерттІа пайда ца эцача боахамашта, къаьстта Наьсарен, Гудермесски, Наурски, иштта кхыча районашта.

Укх шера лерттІа пайда эца беза дерригача хиш дехкача лаьттаех.

ЛоархІаме гІулакх да хиш дехка сеть цІенъяр, гидротехнически сооруженешта ремонт яр. Бокъонца пайда эца беза догІаш делхийтача установкех. Из деррига вай дойя ха миччa тайпара отте а дІайийна хІамаш хьувкъаргья вай.

Нов. Дудника критика ю лакха социалистически декхараш тІа а ийдеш, уж кхоачашдара ханнахьа оарцагІа ца боалача кулгалхошта. Дукха районаш я доккхий декхараш тІа а ийца дІаде фу Іалаш а ца деш, йоах цо. Эшачох 8 процент мара дац кондиционни фу Ведана районе, Гудермесе — 26 процент, Ножай-Юрта — 14,5 процент, МалгІабике — 16 процент. Ховш дац цу районаша фу мичара да лерхІ. Боахамий кулгалхой декхар да сихха дІаде фу Іалашдар.

Хьайбашка Іа даккхийтара гІулакх дувцаш нов. Дудника белгалдоах дуккхача боахамашка хьайбаш во Іалашдеш хилар. Дукха моттигаш я доахан довш, къаьстта укх шера даь Іаьсий. Из мегаргдолаш дац. Сихха оарцагІа а даьнна уж кхоачамбоацараш дІадаха а хьайбашта бокъонца гІулакх делга вІаштІехьдаккха а деза вай.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша керда йоккхий торонаш хьайийлай юртбоахам дІахо а дегІабоалабара, — аьлар Наурски района Ленина цІерахча колхоза бригадира нов. **Рустамова.**

Оратора дувц семилетка тІеххьарча шера шоай колхозо даьхача толамех, кхоачашъяьй паччахьалкхен ерригa планаш-заказаш. Планал совгІа дІаеннай комсаши хьайбай продукташи. Тха комплексни бригада леладу кхаш а хьайбаш а. Тхога да 2100 гектар лаьтта, царех 1600 гектар хий дехкаш да. Къаьстта лакха хьувкъам чубенаб оаха хий дехкача лаьтташкара. Планал совгІа продукци яккхарах кхы тІа а дукха ахча деннад тха бригада коллективана. Цу гІулакхо кхы а лакхбергба къахьегамцара наьха безам.

Фу деш да тхо укх шера? ХІанз сихденна кхашка кхо дІакхухьаш да тхо, — йоах нов. Рустамова. Планах ши эзар тонн дилла дезача хІанзле ши эзари пхи бІаьи тонн диллад оаха кхашка кхо. Из болх механизированни отрядо бу. Гурахьа дІадийнача ялаташта подкормка а ю оаха.

Кхаш леладеча а хьайбай боахаме а доккхий декхараш кхоачашде дезаш я тха бригада пятилетка хьалхарча шера. Цу гІулакха эша торонаш, опыт йолаш да тхо. Хьамсарча парте XXIII-ча съезда накъа доагІаш оаха низ кхобеъргбац бІаьстан лерттІа кийчо яра.

—Тха района къахьегамхоша дика чакхдаьккхад 1965 шу, — аьлар парте Сунженски райкома хьалхарча секретара нов. **Варлашкина.** Къаьстта дика ка маьхал йоалаш болх баьб XIX-гІа партсъезд яхачеи Щеча Эскара цІерахчеи боахамий колхозхоша. ЧІоагІа гІадвугаш да хьалха тІехьаюсаш хиннача «Восход», «Ильича васкеташ» яхача а Орджоникидзе цІерахча а колхозаша шера планаш кхоачашъяр.

Ялаташ хьувкъадара доккха новкъостал дир Грозненски химкомбината коллективо хьаьча агрохимически лабораторе. Ерригача колхозашка картограммаш оттае вІаштІехьдаьлар агрохимлабораторе, хІанз бригадаша расписанех ехк удобренеш кхашка.

XIX партсъезди «Коммунизмага бода никъ» яхача шин колхозе 1965 шера хьалъяьяр пхи бІаь тонн сом дІаоттабе йиш йола ши хранилище. Из де деза ерригача колхозашка а. Іан замалахьа Іажаш совбац Грозне къахьегамхошта, хІаьта колхозашта чІоагІа пайдане да Іай Іажаш бохкилга, хІана аьлча уж цу хана маьха безагІа хул. Цудухьа колхозашка фруктохранилищаш хьалъяра новкъостал дар дех оратора. Тхона нийса критика ю хий дехкача лаьттаех оаха лерттІа пайда ца эцарах, йоах нов. Варлашкина. Из гІалат дІадаккха хьожаргда тхо. ДІахо цо дувц «Коммунизмага бода никъ» яхачеи XIX партсъезд яхачеи колхозий хьайбай боахам тоабара де дезарех.

Механически хьисапе доахан деттар тІехьале йоккха йолаш гІулакх хилар, дувц оратора. Цун дукха йоакхо ю XX партсъезда цІерахча колхозе. Цига болх беш я механически хьисапе доахан детта ши установка, хІаьта царех доккха беркат а доал. Хьожаргла вай укх цифрашка. Уж установкаш йоацача Ленина цІерахча колхозерчул шоза кІезигагІа хІама дІадода XX партсъезда цІерахча колхозе доахан деттарга, хІаьта доахан детта «Карусель» яха установка йолча «Победа» яхача колхозе кхы а кІезигагІа. Кастта района ерригача колхозий фермашка оттаергья цу тайпара установкаш.

Тхона гучадаьннад Іай жа дахкар а пайдане долга. Соахка жа дахкаш ши отара мара ца хиннача укх шера бархІ отара я.

Ший къамаьл чакхдоалаш нов. Варлашкина йоах: «1966 шера 25 эзар тонн бальца дарраш дохка дезаш я район. Оаха дех тхона кхоачамхилал минеральни удобренеш ялар. Района хьахьожаьча 1200 тонн жмыхах 365 тонн мара хьайийцаяц оаха. Къоастаде дезаш да из гІулакх а. Шоай деррига хьинар тІадахийта болх бергба сунженцаша парте XXIII съезда доккхий совгІаташ кийчдара а колхозий экономика дегІайоалаяра а».

Трибуна тІа я Шаьла района «Джалка» яхача совхоза шекара свекла лелаеча звено звеньевая Социалистически Къахьегама Турпал нов. **Муслиева.** Тха звенос толаме чакхдаьккхар семилетка тІеххьара шу, йоах цо. Тхоай участка хІара гектара тІара 442 центнер шекара свекла чуийцай оаха.

Цхьабакъда, укх шера кхы а доккхагІа декхараш кхоачашде дезаш я тха коллектив. 45 гектарах хІаранe тІара 480 центнер свекла чуя лерхІ оаха.

Нов. Муслиева дІахо аьлар: «Сона Социалистически Къахьегама Турпал яха сийлен цІи ялар алхха аз даьчун мах бар хинна Іац, из да ерригача тха коллективо даьчун боккха мах бар а. Цудухьа аз дег тІара баркал оал хьамсарча Коммунистически парте Центральни Комитета, оаха дош лу дІахо йодача хана кхы а дикагІа къахьега.

ЧІоагІа тІаозаш дар «Шелковский» яхача совхоза керттерча зоотехника нов. **Ревунова** даь къамаьл. Цо дувц республике хьалха латтача жа леладеча боахаме племенной болх мишта вІаштІехьбоаккх. Хьинаре къахьег совхоза коллективо дикагІча фух дола жа дебадара, цар продуктивность лакхъяра, боахама экономика айяра.

Цхьабакъда, боахама опытах, хьалха латтача жа Іуний опытах лерттІа пайда эцац колхозашеи совхозашеи. Ши хезача жа Іуна, Социалистически Къахьегама Турпал волча Эсмухамбетов Наурде бригаде болх беш я хьалха латтача опыта республикански школа. Из дика кийчъяьй мел эшачунца, бакъда, боахамаша цига Іомабала кІезига нах ухийт.

Цу гІулакха терко е еза юртбоахама министерствас.

— Республика юрта боахам дегІабоалабеча доккха дакъа лоац кагирхоша, — аьлар ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома секретара нов. **Гудантовас.** ДІадахача шера областной комсомольски организаце тІаийца хинна социалистически декхараш дизза кхоачашдаьд. Дика къахьийгад кхаш леладераша, хьайбай боахаме болх бераша. Дуккхача кагирхошта, комсомольцашта доккхий совгІаташ деннад Даьхено. Царех я Социалистически Къахьегама Турпала сийлен цІи енна нохчий кхалсаг, Ленински комсомола хьалкхеяь Муслиева Тамара.

Кастта хургйолча парте XXIII съезда накъа баха кийчлуш ба вай республика къахьегамхой. Шерлуш латт социалистически яхь, айлуш доагІа наьха творчески хьинар.

Цхьабакъда, талан вайна карагІдаьннараш дувцача хана ца хьоахадеш дита йиш яц цхьадола кхоачамбоацараш а, — йоах нов. Гудантовас. Республике хІанз а долаш да экономически эсала, планаш кхоачаш ца ю боахамаш. Цу гІулакха бехктокхаме ба комсомольцаш а. Цхьабакъда, дуккхача боахамий кулгалхоша, партийни организацеша доагІаш дола новкъостал дац комсомольцашта. Лертта йоакхо яц юрташка бахача кагирхошта эшаш дола культурно-бытовой хьалаш Іалашдара, кагирхойи комсомольцаши юртбоахама производствана юкъеозара. Цу гІулакхага дика хьож Грозненски района ЦхьоалагІча мая цІерахча колхозе. Укхаза механизаци яь деррига халача балхашта, кагирхошта салаІа йоккха клуб, стадион, спортзал я. Цу тайпара моттигаш кІезига яц.

Бакъда, иштта леладац из лоархІаме гІулакх массанахьа а. Цудухьа колхозашкеи совхозашкеи болх бе Іе ловш бац цхьабола кагирхой. Цхьабараштa хьайбай фермашка балха баха лац, хІана аьлча механизаци яь яц халача балхашта.

Шоана ховш махиллара Урус-Мартана района къахьегамхоша кхайкарал даьд кагирхой комбайнерий говзал Іомаяра тІахьехаш. Из пайдане гІулакх массанахьа хьаллаца деза, — йоах нов. Гудантовас.

Пятилетка хьалхарча шера план кхоачашъяра, паччахьалкхенга дукхагІа продукташ йохкара лоаттабеча къовсаме шоашкара доагІа дакъа лоацаргда республика комсомольцашеи кагирхошеи, аьлар оратора ший къамаьл чакхдоалаш.

* * *

1966 шера — пятилетка хьалхарча шера дола социалистически декхараш тІаийцар юртбоахаме хьалха латтарий совещане хиннараша.

Хьувкъам лакхбеча а шекара свекла кийчъеча а толамаш даьхараштa паччахьалкхен совгІаташ делар. «Джалка» совхоза звеньевойна Муслиева Тамарийна дІаелар Ленина ордени «Марси гони» яха дошо медали.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Дунен массе а миӀингера

ЭЛЕКТРОСТАНЦИ ЭКСПОРТЕ

ПРАГА. Социалистически Чехословаке новкъосталца энергетически йоккха итт объект хьалъеш латт хӀанз доазол дехьарча мехкашка. Еза-йоккхача энергомашиностроене предприятеша укх шера царна кийчъергья низ бола 12 турбогенератор. ТӀалатташ «Сделано в ЧССР» аьнна марка а йолаш йола энергетически оборудовани оттаяьй доазол дехьарча, Чехословаке новкъосталца хьалъяьча 60 совгӀча электростанце.

Чехословаке хьаяьча энергетически машинашца кийчъяьй Болгарера, Румынера, Польшера, ГДР-ера, кхыча социалистически мехкашкара дуккха электростанцеш. ДегӀаухача, Азе, Африка, Латински Америка мехкашка Чехословаке новкъосталца хьалъяь а хьалъеш латташ а 300 хӀана яц аьнна йола йоккха индустриальни объект я.

Электростанцешта проекташ увттаяра; къаман энергоресурсаш йовзара, энергетикий кадраш кийчъяра новкъостал ду чехословацки специалисташа дегӀаухача мехкашта.

ДРВ-ена ДУХЬАЛАРА США АВИАЦЕ КЕРДА ПРОВОКАЦЕШ

ХАНОЙ. 7-ча флота кемаш тӀа а хӀаьта иштта Таиландеи Къулбехьен Вьетнамеи а латта американски самолеташ провокационни шпионски уйлаш йолаш 28 январе кхы а Шонда, Каунгбинь, Хатинь, Нгеен яхача ДРВ-е провинцештеи Виньдинь яхача районаи тӀагӀолла лийннай, яхаш хоам бу ВИА агентства. Из бахьан долаш бувзама миссе протеста послани яхьийтай Вьетнаме зем боахаши тӀахьожам лоаттабеши йолча Дунен халкъашта юкъерча комиссега.

КАРАТЕЛИЙ ДЕСАНТНИ ОПЕРАЦИ

НЬЮ-ЙОРК. Сайгонерча США военни викало хьакхайкадаьд, американски форда гӀашлоех волча 4 эзар саго 28 январе атака яьй Сайгонера форда йистаца гӀолла къилбаседа-малхбоаленгахьа 320 миль ядача районашта, цу тайппара Къулбехьен Вьетнаме эггара йоккхагӀа йолча десантни операцех цаӀ чакх а йоаккхаш, аьнна. Цу хьакъехьа хоам бу ЮПИ агентства. Форда гӀашлой хи йисте Іобессаб Куангнгай яхача городa 20 миль гаьна.

«ЯЛХНЕ» СОВЕЩАНИ ЧАКХЪЯЬННАЙ

ПАРИЖ. Чакхъяьннай Люксембургера «юкъарча рынке» дакъа лоацаш долча мехкий кхыча мехкашцарча гӀулакхий министрий совещани Франс Пресс агентства беча хоамах, совещане дакъа лоацаш хиннараша компромиссни соглашенеш тӀаийцай Франце гӀоттальча проблемашта, Европейски экономически сообщества комиссе лоархӀамеи «юкъарча рынка» кулгалдеча органашка голосовани яра принципеи хьакъехьа. Уж соглашенеш «ялхне» правительствашна къоабалъе езаш я. Франс Пресса агентства беча хоамах, Франце цӀаьха а дакъа лоацаргда соахка июнь бетта денз ше бойкот яь хиннача «юкъарча рынка» органий балха юкъе.

ХЬАДДА ПРОТЕСТ

ХАНОЙ. 1 февраль (ТАСС). Вьетнамски халкъа эскара бувзама миссе селхан саггота послани яхьийтар Вьетнаме зем боахаши тӀахьожам лоаттабеши йолча Дунен халкъашта юкъерча комиссега Вьетнама Демократически Республика территорена ВӀашагӀкхийттача Штата бомбаш чуеттара духьала хьадда протест луш, яхаш хоам бу Вьетнамски информационни агентства. Американски авиаце селхан бомбаш чуйийттай Шонла, Тханьхоа, Нгеан, Куангбинь яхача провинцешта.

Оакхарий хьисапе иштта къиза бомбаш чуеттаро, йоах послане тӀа, хьахьокх, США правительства «машар лохаш» чакхдоаха гӀулакхаш ВӀашагӀкхийттача Штаташкара общественни уйлаш теяр а Вьетнамера агрессивни тӀом чӀоагӀбараи шербараи тӀаерзаяь США маневраши гӀулакхаши къайлакхахьар а духьа мара леладеш ца хилар.

Бувзама миссе, йоах послане тӀа, хьадда протест лу американски военщина цу кердача пиратски акта, Вьетнама Демократически Республика суверенитети территориальни бӀарччали телхаяра, дунен халкъашта юкъера бокъо а 1954 шера Вьетнамах лаьца яь Женевски соглашенеш а телхаяра духьала.

Вьетнамски халкъа эскара бувзама миссе хьадийхад оакхарий хьисапе къиза американски авиаце Къилбаседен Вьетнама территорена чуетта бомбаши деш дола дови сов чехка соцаделга, Къулбехьен Вьетнамера тӀом соцабелга, США-и цар сателлитийи бӀунаш Къулбехьен Вьетнамера арадоахилга, Вьетнамах лаьца 1954 шера яь Женевски соглашенеш лоархӀилгеи кхоачашъелгеи.

4 ФЕВРАЛЕ—СССР-аи РУМЫНЕНЕИ ЮКЪЕРЧА ДОТТАГӀЛЕН 18 ШУ ДУЗ

Вай вошален цӀераш

Советски специалистий — энергетикий группаца Бухарестерча инарала Магеру башха-хезача бульвара тӀа гӀолла дӀадолхар тхо. Цхьан здане дӀачувоаллача тха бӀарг тӀаэттар дуккха нагий тӀадамилгаш тӀалатташ долча Румыне сийрдача картана.

— Уж я вай вошалеи доттагӀалеи цӀераш, — аьлар энергетикех цхьанне.

Электрификацированни карта тӀарча сийрдача тӀадамо белгалйора керда энергетически объект. ХӀаьта царех хӀаранех дувца йиш йолаш бар сона са наькъахой — кердадаьккхача румынски лаьттан тӀа гидроэлектростанцеши теплоэлектроцентралаши хьалъеча а тоаеча а дакъа лоацараш. Цу хана эггара хьалха хезар сона вай специалисташа, заводийи проектни институтийи коллективаша мехна сихагӀа электрификаци яра Румыне къахьегамхошта новкъостал мишта ду хьахьокхаш дола Н. Ткаченко, Г. Сухомлинова, П. Видюнова, М. Пильнина, Л. Черепко, кхыча советски инженерий сакъердаме дувцараш.

Фэзраша лакхача лоамашка— Румыне йоккхагӀчарех йола Арджешски гидроэлектростанци хьалъеш латтача, советски Іилмахоша - энергетикаша шоай хьехамашца доккха новкъостал дир румынски коллегашта. Шийтайпара ГЭС лоамашка хьалъеш боахкача румынски энергостроителашкара советски специалисташа хьа а Іомадир дуккха хьаькъалера хӀамаш.

Мохк фашистски Іазапах мукъабаьккхачул тӀехьагӀа дукха ха ялалехьа Коммунистически партеи халкъа правительстваи баьча тӀахьехамах кхоачашъе йолавлар мехка электрификаци яра план. 10 шера чухь цкъаи аххазеи дукхагӀа йола энергетически мощносташ болх бе йолаялийтар, къаьнарча Румыне 60 шера чухь йолаялийта хиннарел. ВӀаши нийсдича сакъердаме долаш цхьаькха хӀама а да: хьалха 60 шера йоаккхаш хиннар миссел электроэнерги яьккхай дӀадахача алхха цхьан шера. Цхьабакъда, цунах а кхоачам хургболаш хиннабацар чӀоагӀа дегӀаухаш латта экономика йолча мехка. Соахка аьхки — Коммунистически парте IX-ча съезде тӀаийцар энергетика дӀахо дегӀакхувлара керда итт шера план.

Дукха ха йоаццаш румынски инженерашца къамаьл хилар са. Цар дувцар, цхьа ткъаьх шу хьалхагӀа электроэнерги яккхара ерригa тӀеххьарчарех цхьа моттиг лоацаш хиннача Румынех кастта низ бола электрически держава хургья, яхаш. Цо шийна эшачоа кхоачамбаь ца Іеш, белггалара дакъа лоацаргда европейски социалистически мехкий энергетически системана юкъе. Сога хьахьекхар «Румыне электрификаци» яха, хургйола ГЭС-аши ТЭЦ-аши. Укх денношка Бистрице яхача хи тӀа хьалъяь йоалаш я гидроэлектростанце каскад. Шоай цӀераш мохкаергъя Лотру, Себиш, Олит, Криш яхача хиш тӀа хьалъеш латтача кердача ГЭС-аша.

Укх денношка Румынера кхаь кхаьчар. Крейове хьалъеш латтача ТЭЦ-е болх бе йоленнай 20 эзар киловатт низ бола шоллагӀа агрегат. Хьалъяь яьнначул тӀехьагӀа из хургья Румыне эггара йоккхагӀа йола ТЭЦ. Цун низ — 1 миллион киловатт. Крейовски ТЭЦ хьалъечеи вӀашагӀйоллачеи дакъа лоац советски специалисташеи предприятешеи. СССР-ера инженераши оборудовании укх денношка бӀаргаго йиш я «Бухарест — Юг» яха ТЭЦ хьалъеча а.

Советскии румынскии халкъаш социализми коммунизми хьалъяр духьа лоаттабеча къовсаме цхьатара уйлаш йолаш да. ТӀа-тӀа сийрдагӀа йоаг цар юкъарча наькъа тӀара доттагӀалеи дег тӀарча вошалеи цӀераш.

И. АЛЕКСАНДРОВ. (АПН).

Бухарест—Москва.

Венгерски Халкъа Республике январь бетта хьахиннай 64-гӀа йола город. Из хьахиннай столицагара 30 километр гаьна уллача хьалха хиннача Гёдёллё яхача юртах. Кердача городе вахаш 20.000 саг ва. Укхаза я йовзаш йола юртбоахама институт, шиъ йоккха промышленни предприяти. Перспективни планах больница, школаш, наха шоаш Іалашбу магазинаш хьалъелга белгалдеш да.

Сурта тӀа: «Ганц» яхача электрозаводе болхлой бола кхалнах кийча продукци тохкаш боахк. Юртбоахама института хьалхашка.

МТИ—ТАСС сурт.

Советско - фински доазон тӀара доттагӀала гӀирс.

Сурта тӀа: г. Выборга юххе Кивисиллансалими яхача пролива тӀа туллаш латта автомобильни тӀий. Из тулл советски специалисташа. Цо г. Выборг Сайменски каналаца вӀашагӀъювзайолийтаргья.

Н. Науменкова сурт. ТАСС фотохроника.

СПОРТ

ШАХМАТАШ

Нохч-ГӀалгӀай АССР-е шахматех ловзаш хьалхара моттиг яккхара дӀахьоча яхья бархӀ тур чакхъяьннай. ДикагӀболча шахматисташца ловзаш ба нагахьа санна толам бале мастералла кандидаташ хургбола цхьоалагӀа разряд йола спортсменаш. Яхье аьттув ца боалаш ба турнира цхьабола лидераш. Иштта мастералла кандидат вола Г. Мовшович VII-ча туре цхьоалагӀа разряд йолча Г. Аванесянца лайзар. Юххьанца гучадаьлар Г. Мовшович аьттув боацаш ловзар. Цу шинне а фигурашка хьежача котвалара дукхагӀа торонаш Г. Аванесянага а йолаш дӀахо ловзаезаш йисай из парти.

XIII-ча туре мастералла кандидат вола В. Сергеев спорта мастераца В. Дорошкевичаца лайзар. Дага а доацаш спорта мастер ийшар. Цу турнире Гудермесера В. Власов мастералла кандидат волча В. Соломкол котваьлар, хӀаьта Г. Сапронова, Г. Егорушкин эшавир.

В. Демушкина А. Андриановцеи В. Брюзгина Г. Аванесянцеи хинна ловзараш цхьаккха а кот ца воалаш чакхдаьлар. Мастералла кандидат вола Р. Алимови цхьоалагӀа разряд йола В. Мостовойи В. Мостовойга совленах цхьа пешк а йолаш кхы а ловза безаш ба. БархӀ тур чакхъяьнначул тӀехьагӀа ялх очко йола В. Дорошкевич массарел хьалха ва.

В. ГВОЗДЕЦКИЙ,
турнира керттера судахо.

ВОЛЕЙБОЛ

СССР-е хьалхара моттиг яккхара хургйола яхь йолаялале «А» классе чуйоагӀача РСФСР-а пхе города волейбольни командаш Тула яхача городе къовсамаш лоаттадеш хилар. Цу яхье дакъа лаьцар вай волейбольни команда а. РСФСР-а сборни командаца ловзаш счет 3:0 йолаш котъяьлар Грозненски «Спартак».

Ала дезаш да укх тӀеххьарча шин шера СКА яхача Ростоверча командаца ловзаш вай волейболисташ даим эшаш хилар. ХӀанз Туле хиннача вӀашагӀкхетаре а ийшар Грозненски «Спартак» (счет 1:3).

Селхан г. Иванове СССР-а чемпионата хьалхара матч дӀахьош хилар вай команда. Хьалхарча круга ловзараш толамца чакх а даьха шоллагӀча круга яхьага кийчъяллал ха мара яц хӀанз йисар. Цунга дикка кийчъяла еза вай команда а.

О. НИКОЛАЕВ.

ДИКАЧА НАХАХ

КЪАХЬЕГАМА САГ

Ха яхаяр Адам Грознера цӀавоагӀаш. Ферме чуэттар. Динза даргдоацаш хӀама долаш ванзар из цига. Духхьал чу ца эттача тӀехвоалаваланзаркх. Дукха лийлар из. Массехк корпусе гӀолла чакхваьлар. ЙӀайха яр цар чу, хьацара хьадж йоагӀар, доахана доакха са хозар. Дерригa а лерттӀа дар, шортта чувахар из.

Итт шу хьалха ферме вера из. МугӀарера болхло волаш дӀайолайир цо ший къахьегама биографи. Казахстанера цӀавеча хьайбай боахаме болх бе вахар.

Гудермесски района «Новогрозненский» совхоза Адама кулгалдеча бригадо денгара денга дулх дукхагӀа тӀакхетийт хьайбашта. Дика леладу цо хьайбаш ,оалар юртхоша, къахьегам безаши ший гӀулакх довзаши ва из.

Из совхозе белгалдаьнна дукха ха яр. ХӀаьта дӀадахача шера март бетта ерригача ферма бригадиралла хьожавир Адам. Атта болх бац из. Деттача доаханал совгӀа дукха къона хьайбаши, коа тӀара оалхазараши, говраши, гамажаши я совхозе.

Къахьегам нийса вӀаштӀехьбаккхарца дӀаболабе лаьрхӀар Адама ший болх.

Цкъа зоотехникаца Мишустин Анатолеца ше балхара чувоагӀаш шийна дагадоаллар дийцар цо. Ферме дукха бар болхлой. ХӀара доярка 10—12 Іатта гӀулакх дора. Уж дукха дацар, хӀаьта доахан деба мел деба штат йоккхагӀа хулар. ТӀаккха цунга хьежжа шурийга дӀабода мах а лакхлора. ХӀара дояркана гӀулакх де ткъо етт бала лаьрхӀар бригадира.

Нийса да, аьлар Анатоле дика ла а дийгӀа. Йиъ доаркеи шиъ скотники мукъаваьлар. Цул тӀехьагӀа ден распорядоки дийнахьи буси хьайбашта дехкача доакъара рациони оттайир.

Массарел хьалха балха хьа а воагӀар, тӀеххьара мара дӀа а водацар Адам. Цхьабарашта дукха езаяланзар оттаяь дисциплина. Балха тӀехьабусар, балха хьа ца боагӀаш моттигаш а нийслора. Къаьстта дукха дувца дийзар цу хьакъе Хамидова Ольгайцеи Тирбаева Маржанацеи. Хоза дувцарах гӀулакх хиланзар. Коллективе дувца лаьрхӀар из дош.

Цул тӀехьагӀа белггала хувцабелар кхалнах.

Цкъа собране доаркашта юкъе яхь йоаржаярах дийцар Ахьядова.

Цунна дагадехар хьаллаьцар.

ШоллагӀча дийнахьа директор волча а вена яхье хьалхле яьккхараштa премеш тела ахча дийхар Адама. Цу гӀулакха цунна ак а аланзар.

ХӀара бетта баьча балха итогаш йора. Хьалха латтача доаркаша шоай опыт дӀайовзийтар. Материальни поощрене совдоахар яхье баьннача доаркай хьинар. ТӀехьабусараш хьалха латтараштa тӀехьакхе гӀертар.

Хьалхара толам баьккхар — хьайоаккха шура алсамъяьлар. ХӀаьта а карагӀдаьнначох кхоачам бацар бригадира. Керда предложени юкъе йоалайир цо. Шурий хьоаналга хьежжа алапи телалга оттадир.

ДукхагӀа долча даькъе шурий хьоанал из Іаттагара цӀенъяь Іоаккхарах тийша я. Цхьаццаболча доаркаша шура цӀенъяь хьаяккхацар. Доахан дийттачул тӀехьагӀа юха шозлагӀа дийттача доярка Муслиева Бурлета группацарча доахангара 30 килограмм шура яьккхар. Из гӀулакх чӀоагӀа дийцар, цунна а кхыбараштa а из санна дола хӀама де мегаргдоацилга дӀахайтар.

Иштта кхетамца болх вӀаштӀехьбаккхарахи дӀадоладаьр чакхдоаккхаш хиларахи хьахиннараш дика да.

Паччахьалкхенна шура дӀаялара шера план ткъоалагӀа декабрь хьатӀаккхоачаш кхоачашйир. Продукци яккхарга дӀабода мах кӀезигбир. Рентабельни хилар ферма.

ХӀанз чусоцадаьд хьайбаш. Цхьабакъда. Ахьядова кулгалдеча ферма хьайбаш леладераштa Іа кхераме дац. Кхоачамхиллал доакъар да, хьайбай помещенеш дика йӀоахъяьй.

Из толам баккха дукха къахьега дийзар, наб ца еш дукха бийсаш дӀаккхихьар, хала хетараш нийсделар.

ХӀаьта из дерригa бахьан долаш Къахьегама Цӏеча Байракха орден еннай цунна.

Ахьядов Адама иразе шу хилар дӀадаха 1965 шу.

ХӀанз балха опыт кхы а йоккхагӀа я. укх кердача шера кхы а доккхагӀа толамаш даха йиш я цун.

М. АЛБОГАЧИЕВ.

Къахьегамхой раьза ба

Дукха ха йоаццаш Ачхой-Мартана районни культура ЦӀагӀа дукха нах гулбеннабар. Укхаза бар «Лермонтовский», «Новосельский», «Самашкинский», «Орджоникидзевский» совхозий къахьегамхой, района учрежденешкара болхлой, лораш, хьехархой, кхыбараш. Царна лаьрхӀа яр культура Цен совето кийчъяь «Хаттараши жопаши» яхаш хинна тематически сайре. Дунен халкъашта юкъерча хьалах, юртбоахама, юридически темаех хаттараш дир къахьегамхоша. ХӀаьта царна доагӀаш дола жопаш делар района производственни управлене болхлоша С. Белгобиева, М. Даутова.

Халкъа образоване районни отдела инспектора Б. Самойлова дизза жоп делар хургдолча КПСС XXIII-ча съезда хьакъехьа денна ча хаттара. ХӀаьта культура Цен директора С. Чагаева дийцар самодеятельноста кружокий балхах лаьца.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

ЮБИЛЕЙГА КИЙЧЛУШ БА

Шелковской района культпросветучрежденеш Советски Іаьдала 50 шу дузача денга кийчлуш я.

25 саг чу а воагӀаш хор вӀашагӀъеллай Каргалински культура ЦӀагӀа. Цул совгӀа музыкально-хореографически композиции, «Дружба» яха халхари кийчду цар.

• • •

Укх деношка Шелковской района библиотекайи клубайи болхлой семинар хилар. «Шелковской района библиотека балха итогаш» яха доклад йир Г. Ф. Киндера. ХӀаьта художника Латышева Н. Г. клубашкара гойтара агитаци кийчъяра новкъостал дир. Района культпросветучрежденей болхлоша 1966 шера социалистически декхараш тӀаэцарал совгӀа Наурски района культпросветучрежденещца яхье а яьннай.

Г. КОТОВА.

КАГИРХОЙ САЙРЕ

«Сага хозалах». Из цӀи йолаш яр укх деношка Шелковской района Старощедрински клуба болхлой коллективо кийчъяь кагирхой сайре. Цу темах лекци йийшар клуба болхлочо Н. Ф. Бубновас. Гулбеннараша шийга даьча хаттараштa доагӀача тайпара жопаш тийлар Бубновас.

Цул тӀехьагӀа художественни самодеятельносте дакъа лоацараша тайп-тайпарча программах дола концерт оттадир царна. Массанена къаьстта хоза хеташ яр конферанса Н. Бахтина, бaveraниста Сидорова, Федина Валентинай выступленеш.

1965 шера 29 декабре Киеве хьадийлад украински классически музыкана лард еллача Николай Витальевич Лысенкона дегӀа памятник. Памятник хьадаьд УССР халкъа художника скульптора А. А. Ковалевеи архитектора В. Г. Гнездиловеи.

Сурта тӀа: Н. В. Лысенко памятник.

Н. Селюченкон, К. Шамшинеи сурт. ТАСС фотохроника.

«ТЕРЕК» 1966 ШЕРА

Массехк эзараш бола футбол езараш бӀаьсти яларга чӀоагӀа сатувсаш ба. ХӀана алча, спортсменаш бӀаьсти маьлллинге а болалу футболах ловза. Хьанца къувсаргдол-хьогӀ футболисташа кердача сезоне? — Из да массане а ха безам бар.

Спортивни обществаи организацеи централни Совета президиума Москве хиннача заседане соцам бир «А» классе чубоагӀача II-ча круга футболистий укх шера ловзаш 42 команда хургхиларах. ХӀаьта соахка уж 32 мара яцар.

Грозненски «Терекаца» ловзаш е командаш хургья: СКА (Одессе), «Шинник» (Ярославль), «Заря» (Луганск) «Днепр» (Днепропетровск), «Жальгирис» (Вильнюс), «Молдова» (Кишинев), «Даугава» (Рига), «Динамо» (Ленинград), «Локомотив» (Винница), «Труд» (Воронеж), «Спартак» (Гомель), «Кубань» (Краснодар), «Локомотив» (Тбилиси), «Спартак» (Нальчик), «Динамо» (Кировобад), «Карпаты» (Львов), «Ростсельмаш» (Ростов-Дон), «Волга» (Калинин), «Динамо» (Батуми), «Динамо» (Таллин).

Ала дезаш да командаш группашта дӀа-юха екъача «Терека» дукха аьттув баьнна ца хилар. ХӀана аьлча грозненцаш ловзаргболча группе керда команда кхоъ мара яц, хӀаьта вокх группе лакхерча лиге эггара хьалха ловзаш пхи команда хургья.

СССР-а футбольни чемпионата цхьоалагӀча круге ловзаш хургдола къовсамаш лоаттадеш розыгрыша кердача положенега хьежжа командай керттера составаш мара хургьяц. Юххьанца городеи республикеи хьалхара моттиг яккхара къовсамаш а лоаттадаь цул тӀехьагӀа шоллагӀча круга ловзараш доладелча яхье дакъа лоацаргда дублераша а.

ХӀанз чемпионат йолаяла ши бутт совгӀа ха йисача хана хургйолча яхьага кийчлуш я вай «Терек». Цун тренировать деш ва СССР-а заслуженни тренер А. А. Келлер. Керда футболисташ а ба командаца. Уж тренировкаш чакхъяьлча ховргда командa юкъе боагӀараш малаш.

В. ПОСТНОВ,
футболах йолча I-ча категоре судахо.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгӀа

3 ФЕВРАЛЬ, 1966 ШУ,
РАДИО:

6.30 — Нохч-ГӀалгӀайчен лаьтталеладархо (гӀалгӀай меттала). 6.45 — РВ-23 и УКВ цхьоалагӀча программеи гӀолла музыка. 6.45 — Горсете гӀолла хоамаши ашараши. 7.10 — «Грозненский рабочийи» «Комсомольское племяи» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 8.10 — «Сердало» газета оагӀонаш тӀара. 8.20 — Концерт. 8.45 — «Къона тӀехье» (эрсий меттала). 16.00 — Къамаьл ду радио общественни редакце. 16.15 — Къонал яха передача (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Юрта къахьегамхой шоана яха концерт. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

УКВ

9.00 — «Хьамсара дай-мохк хьо са Росси» яха музыкально-литературни композици. 9.43— Шостаковича ялхалагӀа симфони. 10.14 — «Базальтови лоам тӀа дув баар» яха школьникашта йола радиопостановка. 10.50 — «Румынски иллиалархо Хариклея Даркле» яха музыкальни дувцар. 11.40 — Валторнеи оркестраи лаьрхӀа Франц Росетта концерт. 19.00 — Московски ашараш яха концерт. 19.45 — Цхьан юрта яхача спектакла монтаж (нохчий меттала). 20.45 — Иллиалархо Георгий Абрамов» яха передача. 21.32 — «Юри Румм» яхача Аррон Нормете оперетта монтаж.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.25 — Телевизионни кердадараш (гӀалгӀай меттала). 18.35 — Толам баккхара йола лард я кадраш хьахаржари, дӀаоттаяри, хьалкхеяри» яха парторганизаце секретара экран. 18.50 — ГӀалгӀай поэзена лард еллар — Беков Тембот (гӀалгӀай меттала). 19.30 — Грозненски гарнизона духовой оркестра концерт. 20.20 — Телевизионни кердадараш. 20.35 — «ЖожагӀатара керда цӀена воацаш» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цӏеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара—2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамен, культуран, письмойи отделий— 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Револющe проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05008. Заказ № 619.